

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของครูและผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิผล การประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีสาระสำคัญตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับความพึงพอใจ
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษา
5. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับตำแหน่ง หน้าที่
6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 กับ

ประสิทธิผล

การประกันคุณภาพการศึกษา

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. สรุปประเด็นสู่กรอบความคิดในการวิจัย
ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอสาระโดยลำดับ ดังนี้

1. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับความพึงพอใจ

จากการศึกษาเอกสาร ตำราและการสืบค้นทางสื่ออื่น ๆ ได้มีนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ได้กล่าวถึงแนวคิด หลักการเกี่ยวกับความพึงพอใจ ไว้ต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

อุทัย หิรัญโต (2515 : 272) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกสบายใจ หรือความสุขสบายของบุคคลที่เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งที่สามารถตอบสนอง ความต้องการของเขาได้

กิติมา ปริศิติก (2529 : 321) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่ชอบหรือพอใจของบุคคลที่มีองค์ประกอบและสิ่งจูงใจต่าง ๆ และสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้

ธงชัย สันติวงษ์ (2530 : 389) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่เกิดจาก การได้รับการตอบสนองต่อความต้องการของตนเองอย่างดีหรือสมบูรณ์ที่สุด

ปริชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2547 : 126) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวกที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน

มอร์ส (Morse) (เรวัตน์ แจ่มจบ. 2546 : 39) กล่าวว่า ความพึงพอใจหรือความพอใจ หมายถึง สิ่งที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ เป็นการลดความตึงเครียดทางด้านร่างกายและจิตใจหรือสภาพความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุข ความชื่นใจ ตลอดจนสามารถสร้างทัศนคติทางบวกต่อบุคคลต่อสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามความพอใจต่อสิ่งนั้น

แอปเปิลไวท์ (Applewhite. 1964 : 6-7) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นความสุข ที่ได้รับจากสภาพแวดล้อมทางกายภายในที่ทำงาน ความสุขที่ได้รับจากการทำงานร่วมกัน

กู๊ด (Good. 1973 : 13) ให้ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่า หมายถึงระดับความพึงพอใจเป็นผลมาจากความสนใจและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อคุณภาพและสภาพงานนั้น

เชลล์ (Shell) (เรวัตน์ แจ่มจบ. 2546 : 39) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกเป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกระบบย้อนกลับ ความสุขที่สามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและมีความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ

จากที่กล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก อารมณ์ หรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเกิดจากพื้นฐานของการรับรู้ ค่านิยม และประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ และจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการให้แก่บุคคลนั้นได้

1.2 ความสำคัญของความพึงพอใจ

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความพึงพอใจ ดังนี้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 (2549 : ออนไลน์) กล่าวถึง ความสำคัญของความพึงพอใจว่ากระบวนการในการทำงานของบุคลากรขององค์กรจะมีประสิทธิภาพเพียงใด และช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้เพียงใดนั้น ผู้บริหารองค์กรต้องสามารถเข้าใจความต้องการของบุคลากรในองค์กรและผสมผสานความต้องการนั้นให้เข้ากับจุดมุ่งหมายขององค์กรในขณะเดียวกันก็สามารถทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการทำงานซึ่งจะทำให้บุคลากรมีความพึง

พอใจในการทำงานซึ่งจะทำให้เกิดความกระตือรือร้นและปรารถนาที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ความพึงพอใจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนทำงานสำเร็จ คนที่มีความพึงพอใจจะส่งผลให้งานนั้นประสบผลสำเร็จ และได้ผลดีกว่าคนที่ไม่มี ความพึงพอใจในการทำงาน ไม่ว่าจะปัจจัยนั้นจะมาจากสาเหตุใด ความพึงพอใจจะก่อให้เกิดความร่วมมือ เกิดศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรพร้อมที่จะทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดด้วยความเต็มใจ และมีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่จะต้องรับผิดชอบต่อความสำเร็จของงาน นอกจากนี้ความพึงพอใจจะเกื้อหนุนให้สมาชิกขององค์กรเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร ความสำคัญของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานใด หากสามารถจัดบริการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานได้ จะเกิดความพึงพอใจในการทำงาน รักงานและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าไม่สามารถจัดสนองความต้องการได้ ผลงานย่อมตกต่ำ ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความเบื่อหน่าย ทำให้งานขาดความมีประสิทธิภาพลงได้ ด้วยเหตุนี้จึงเห็นได้ชัดเจนว่าความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงาน เรามักพบเห็นอยู่เสมอว่า ผู้ปฏิบัติงานที่มีความพึงพอใจในงานของเขา จะคิดปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองให้ดีขึ้นเสมอ เป็นต้นว่า เขาจะปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็ง ทำงานด้วยความสนุกสนานงานจะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น จะมีเวลาปฏิบัติงานมากขึ้น ตั้งใจทำงานด้วยความกระตือรือร้นแสดงถึงความอุตสาหะ วิริยะ ในการทำงาน ไปอีกยาวนาน ตรงกันข้ามกับ ผู้ที่ไม่มี ความพึงพอใจในงานของเขาที่ ทำ จะมีส่วนทำให้เกิดผลในทางตรงกันข้ามเช่นกัน คือ การปฏิบัติงานของเขาจะเสื่อมลง งานจะดำเนินไปโดยไม่ราบรื่น ความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จ ของงานจะขาดไป ระดับการปฏิบัติงานจะต่ำลง การปฏิบัติหน้าที่จะเลื่อยชาลงทุกที เช่นนี้เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ที่ไม่มี ความพึงพอใจในงานมักจะขาดความภักดีต่อองค์กรยอมผันแปรความผูกพันไปกับขนาดของความพึงพอใจในงานที่ทำด้วย

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วอาจจะสรุปให้เห็นถึงความสำคัญของความพึงพอใจที่มีต่อการปฏิบัติงานได้ดังนี้

1. การเพิ่มความสนใจในงานมีมากขึ้น
2. การเพิ่มความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น
3. การเพิ่มผลผลิตสูงขึ้น เนื่องจากความพึงพอใจมีความสำคัญต่อการ

ปฏิบัติงานเป็นอย่างมากดังกล่าว ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาจึงต้องตระหนักถึงการสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้นแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้เพื่อที่จะทำให้งานที่ปฏิบัติอยู่มีคุณภาพและปริมาณสูงสุดตามที่คาดหวังไว้

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

จากการศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวกับความพึงพอใจพบว่ามีความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังนี้

พรรณราย ทรัพย์ประภา (2532 : 44) ให้แนวคิดไว้ว่าถ้ามนุษย์มีความพึงพอใจในสถานประกอบการของตนเองก็จะทุ่มเทกำลังความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่สถานประกอบการมากขึ้นเป็นผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและการสร้างสรรค์ผลงานสูงขึ้น นอกเหนือไปจากการปฏิบัติงานปกติด้วย รวมทั้งการขาดงาน ลางานน้อยลงด้วยและได้กล่าวถึง ลักษณะบุคคลที่มีความพึงพอใจในงานว่าจะแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความเอาใจใส่ต่องานขยันติดตามผลงานที่ได้รับมอบหมายอยู่เสมอเมื่อพบข้อบกพร่องเสียหายก็พยายามแก้ไขหรือรีบชี้แจงให้ผู้บังคับบัญชาทราบ
2. เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ยอมเสียสละเวลา และความสุส่วนตัวเพื่องานโดยไม่ต้องชักชวนหรือขอร้อง
3. มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันไม่แตกแยกเป็นก๊กเป็นเหล่า
4. ไม่ขาดงานหรือหยุดงานโดยไม่จำเป็น มีความสบายใจที่ได้มาทำงาน และอยู่ร่วมกับเพื่อนฝูง

เสถียรภาพ พันธุ์ไพโรจน์ (2549 : 48) มีแนวคิดว่า หากองค์การสามารถตอบสนอง ความต้องการของบุคคลได้ ก็จะมีผลทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน มีความกระตือรือร้น มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และมีใจที่จะทุ่มเท ความคิด อุทิศเวลา แรงกาย สติปัญญาของตนเพื่อสนองความต้องการขององค์การ มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์การ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจอยู่บนพื้นฐานของการตอบสนองความต้องการของบุคคลอันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและความสำเร็จขององค์การซึ่งจะส่งผลไปถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การด้วย

1.4 หลักการเกี่ยวกับความพึงพอใจ

เรียม ศรีทอง (2540 : 157) ได้กล่าวถึง หลักการเกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน ไว้ ดังนี้

1. ความพึงพอใจในการทำงานเกิดจากความต้องการส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่อผลที่ได้รับจากงาน หรือ กิจกรรมที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนบุคคล
2. ความพึงพอใจในการทำงานมีความสำคัญในทางบวกกับคุณลักษณะของงานตามความปรารถนาของกลุ่ม

3. ความพึงพอใจในการทำงาน เกิดจากความต้องการที่จะประสบความสำเร็จและการยอมรับจากคนอื่น

4. ความพึงพอใจในการทำงาน เกิดจากเนื้อหา หรือรูปแบบของงานด้วย

5. ความพึงพอใจในการทำงาน เกี่ยวกับค่านิยมของคนทำงาน

6. ความพึงพอใจในการทำงานเกิดจากพฤติกรรมกรรมการบริหารงานขององค์กรด้วย

หลักการของความพึงพอใจได้อาศัยหลักการของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg) ที่ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลาย (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2545 : 345-347) เป็นหลักการที่เกี่ยวกับการจัดหาสิ่งจูงใจเพื่อตอบสนองความพึงพอใจในการทำงานให้แก่บุคลากรหรือพนักงานในองค์กร ได้แก่

1. หลักการความสำเร็จของงาน จัดระบบการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถและทักษะของบุคลากรหรือพนักงานในองค์กรเพื่อช่วยให้เขาสำเร็จในการทำงานในหลักการที่ว่าจัดคนให้เหมาะสมกับงาน

2. หลักการได้รับการยกย่องชมเชย จัดระบบการยกย่องชมเชยบุคคลหรือพนักงานที่ปฏิบัติงานดีเด่นโดยการประกาศเกียรติคุณยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานดีเด่นในรอบเดือนหรือประจำปีหรือประกาศยกย่องชมเชยพร้อมให้รางวัลแก่บุคลากรหรือพนักงานที่ประดิษฐ์คิดค้น หรือสร้างสรรค์งานใหม่หรือเสนอแนะกระบวนการผลิตที่ช่วยพัฒนาคุณภาพของสินค้า หรือบริการให้แก่องค์กร

3. ความพึงพอใจจากการที่ได้รับมอบหมายงานที่พอใจ จัดระบบมอบหมายงานให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถและทักษะของบุคลากรหรือพนักงาน เพื่อให้บุคลากรหรือพนักงานเกิดความพึงพอใจอันจะจูงใจในการเพิ่มผลผลิตได้ทางหนึ่ง

4. ความพึงพอใจจากการได้รับการไว้วางใจ ให้รับผิดชอบในงานที่สำคัญ ๆ จัดระบบมอบหมายงานที่เหมาะสมเพื่อให้บุคลากรหรือพนักงานได้มีส่วนรับผิดชอบในงานที่สำคัญ ๆ ร่วมกับการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรหรือพนักงานพร้อม ๆ กันไปด้วย

5. ความพึงพอใจจากโอกาสความก้าวหน้า จัดระบบบริหารบุคลากรหรือพนักงานให้ได้รับความก้าวหน้า ทั้งการพิจารณาความดีความชอบและการเลื่อนตำแหน่ง และการย้ายไปดำรงตำแหน่งตามระบบคุณธรรมที่สามารถตรวจสอบได้เพื่อดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม

6. ความพึงพอใจจากการได้รับการพัฒนา จัดระบบการพัฒนาบุคลากรหรือพนักงานให้ได้รับการพัฒนาตามขั้นตอนที่เหมาะสม เช่น ให้ไปศึกษาต่อ ฝึกอบรม ดูงาน ประชุมสัมมนาและได้รับการสอนงาน เป็นต้น

วรูม (Vroom. 1984 : 99) กล่าวว่า ความพึงพอใจและทัศนคติที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้เพราะทั้งสองคำนี้จะหมายถึงผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมใน

สิ่งนั้น โดยทัศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง

สรุปได้ว่า หลักการเกี่ยวกับความพึงพอใจนั้นเป็นหลักการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความต้องการ ค่านิยม พฤติกรรมการบริหารขององค์การซึ่งอาจมีทั้งด้านบวกและด้านลบ

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.1 ทฤษฎีความพึงพอใจ

พรชัย วิจิตรธรรมพาลี (2549 : 14) ได้อธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ดังนี้

1. ทฤษฎีความต้องการความสุขส่วนตัว (Hedonistic Theory) ในสมัยโบราณเชื่อกันว่ามูลเหตุสำคัญของมนุษย์ที่ทำให้เกิดแรงจูงใจก็เพราะมนุษย์ต้องการหาความสุขส่วนตัวและพยายามหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

2. ทฤษฎีสันชาตญาณ (Instinctual Theory) สันชาตญาณ เป็นสิ่งที่ติดตัวบุคคลมาตั้งแต่เกิด ซึ่งทำให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีการเรียนรู้

3. ทฤษฎีการมีเหตุผล (Cognitive Theory) เป็นทฤษฎีที่มีความเชื่อมั่นในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลในการมีเหตุผลที่จะตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆเพราะบุคคลทุกคนมีความตั้งใจจริง นอกจากนั้น ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่าบุคคลมีอิสระที่จะกระทำพฤติกรรมได้อย่างมีเหตุผล และสามารถตัดสินใจต่อการกระทำต่างๆได้ มีความรู้ว่าจะต้องทำอะไร ประารถนาสิ่งใด และควรต้องตัดสินใจออกมาในลักษณะใด

4. ทฤษฎีแรงขับ (Drive Theory) โดยปกติแล้ว พฤติกรรมและการกระทำต่างๆของบุคคลนั้นจะมีส่วนสัมพันธ์กับแรงขับภายในของแต่ละบุคคล แรงขับภายในแต่ละบุคคลนั้นเป็นภาวะความตึงเครียด แรงขับมีลักษณะสำคัญ 2 ลักษณะ คือ แรงขับภายในร่างกายและแรงขับภายนอกร่างกาย

นอกจากนั้นยังมีเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่กล่าวถึงเรื่องนี้ซึ่งประเด็นสำคัญของความพึงพอใจส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ ซึ่งมีหลายทฤษฎีที่สนับสนุนทฤษฎีความพึงพอใจ ดังนี้

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2549 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีปฏิบัติการสัมพันธ์ ซึ่ง ดร. ไวท์ เป็นผู้สร้างทฤษฎีปฏิบัติการสัมพันธ์ หรือที่นิยมเรียกว่า “การบริหารปฏิบัติการสัมพันธ์”

(Interaction management) ซึ่งกล่าวถึง พฤติกรรมการแสดงออกของบุคคล ที่สามารถสังเกตได้ 3 ทาง คือ

1. การแสดงออกทางร่างกายด้วยท่าทาง (Physical) หรือภาษาท่าทาง (Gesture Language)
2. การแสดงออกโดยการพูด (Verbal)
3. การแสดงออกทางอารมณ์ (Emotional)

ทฤษฎีความพึงพอใจที่อาศัยทฤษฎีปฏิบัติการสัมพันธ์ มุ่งวิเคราะห์พฤติกรรม 3 ด้าน คือ กาย วาจา และใจ (ซึ่งตรงกับแนวคิดตามหลักศาสนาพุทธ) ในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เช่น เมื่อเรารู้สึกสบายใจ เราจะพูดจาด้วยคำพูดที่น่าฟัง ท่าทางการแสดงออก จะดูสดชื่น กระจ่างใสรื่น ยิ้มแย้ม แต่ถ้ามีคนทำให้เราโกรธ เราจะพูดถ้อยคำที่รุนแรง สีหน้าท่าทาง แววตาจะบอกชัดว่ากำลังโกรธ ในกรณีที่คนโกรธนี้ มีข้อสังเกตว่า คนแต่ละคนจะแสดงออกไม่เหมือนกันก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปรอื่น ๆ ได้แก่ อุปนิสัยของแต่ละคน ประสบการณ์เดิม การเรียนรู้ และ ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น ตัวแปรเหล่านี้มีผลให้พฤติกรรมบางอย่างถูกเก็บกดเอาไว้ จากที่ได้กล่าวไปจะเห็นได้ว่า ความคิดจิตใจ และอารมณ์เป็นตัวกำหนด การแสดงออกด้านร่างกาย ด้วยท่าทาง และ คำพูด และในทางกลับกัน ด้านร่างกาย ก็เป็นตัวกำหนดการแสดงออกด้านจิตใจได้เช่นกัน เช่น คนที่สุขภาพไม่ดี ร่างกายอ่อนแอ หรือมีโรคประจำตัว เขาก็จะมีสภาพจิตใจอ่อนล้า ท้อแท้ ไม่มีพลังใจ สามารถสังเกตท่าทางได้แม้ว่าเขาจะไม่ได้พูดบอกเราก็ดูตาม เช่น ท่าทางอิดโรย สีหน้าและแววตา หม่นหมอง สรุปว่า ทฤษฎีปฏิบัติการสัมพันธ์นี้ ช่วยในการวิเคราะห์การแสดงออกของบุคคลในเบื้องต้นได้ว่า กิริยา ท่าทาง คำพูด และอารมณ์ ทั้งหมดนี้บ่งบอกถึงปัญหาบางประการที่อยู่ใน ความคิดและจิตใจของเขานั่นเอง

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงทฤษฎีความต้องการของบุคคลว่า การศึกษาถึงความต้องการของบุคคล มีแนวคิดที่คล้ายคลึงกันของนักจิตวิทยาหลายคน เช่น มาสโลว์ (Maslow) เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg) แอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) เมอร์เรย์ (Murray) และ แมคเคลิแลนด์ (McClelland) กล่าวถึงการเรียนรู้ลักษณะความต้องการของบุคคลซึ่งเป็นลักษณะความต้องการตามธรรมชาติของคน โดยทั่วไป การพิจารณาระดับความต้องการนี้จะมีส่วนช่วยอย่างมาก ในอันที่จะสร้างแรงจูงใจอย่างมีประสิทธิภาพ จากการเรียนรู้ความต้องการของบุคคลและส่งเสริมให้เขามีโอกาสทำงานตามที่เขาปรารถนาจนประสบ ความสำเร็จ

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2545 : 325-327) ได้อธิบายถึงทฤษฎีที่ให้นมนุษย์เกิดความพึงพอใจ และตั้งใจทำงานให้เกิดประสิทธิภาพตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) โดยมีสมมติฐานดังนี้

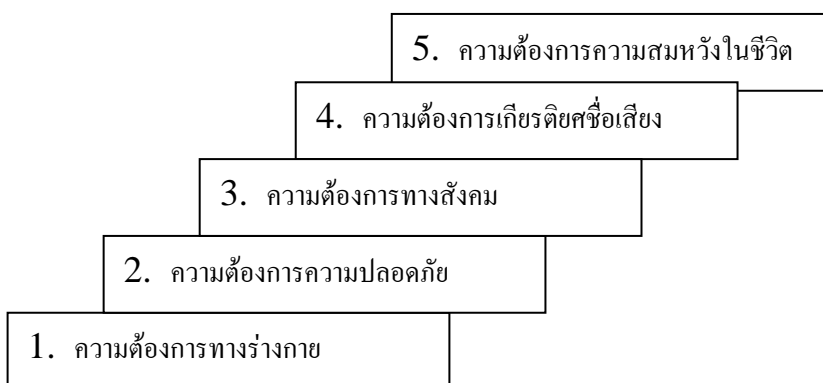
สมมติฐานที่ 1 บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นก็จะเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น

สมมติฐานที่ 2 ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่น ๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของคนนั้น

สมมติฐานที่ 3 ความต้องการของบุคคล จะเรียงเป็นลำดับขั้นตอนความสำคัญ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป

มาสโลว์ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับ ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า และความต้องการทางเพศ เป็นต้น
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการแสวงหาความปลอดภัย ทั้งปวง เช่น ต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และต้องการความคุ้มครองจากผู้อื่น
3. ความต้องการความรักและการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ (Belongings and Love needs) ขั้นนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นความต้องการทางสังคม (Social needs) ความรู้สึกว่าคุณได้รับความรัก และมีส่วนร่วมในการเข้าหมู่พวกเพราะ “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” ไม่ชอบอยู่โดดเดี่ยว ต้องการมีเพื่อนฝูง
4. ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem needs) เป็นความต้องการให้ผู้อื่นยอมรับ (Recognition) การให้เกียรติ เห็นคุณค่าความสำคัญของตน ความต้องการมีชื่อเสียง และความรู้สึกเคารพตนเอง (Self esteem)
5. ความต้องการสัจการแห่งตนหรือ ความประจักษ์ในตน (Need for self actualization) เป็นความต้องการสูงสุดในชีวิตของคนที่ต้องการรู้จักตนเองว่ามี “ศักยภาพ” (Potential) สักแค่ไหน และต้องการเป็นบุคคลที่มีความสามารถอย่างแท้จริงในการใช้ความรู้ นั้นให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษยชาติ มาสโลว์ เห็นว่าความต้องการของบุคคลมีห้ากลุ่มจัดแบ่งได้เป็น 5 ระดับจากระดับต่ำไปสูง เพื่อความเข้าใจมักจะแสดงลำดับของความต้องการเหล่านี้ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 ลำดับความต้องการของมนุษย์ตามแนวคิดของมาสโลว์

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2545 : 325-329) ยังได้กล่าวถึงทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮิร์ชเชอเบิร์ก (Herzberg 'sTwo-Factor Theory) ซึ่ง เฟรดเดอริก เฮิร์ชเชอเบิร์ก (Frederick Herzberg) ได้พัฒนาทฤษฎีการจูงใจซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลาย คือ ทฤษฎีสองปัจจัย โดยแบ่งเป็นปัจจัยอนามัย และปัจจัยจูงใจเฮิร์ชเชอเบิร์กได้ลดความต้องการห้าขั้นของมาสโลว์เหลือเพียงสองระดับ คือ ปัจจัยอนามัยเทียบได้กับการสนองต่อความต้องการระดับต่ำ (ความต้องการทางกาย ความต้องการความปลอดภัย และความต้องการทางสังคม) ส่วนปัจจัยจูงใจเทียบได้กับการสนองต่อความต้องการระดับสูง (เกียรติยศชื่อเสียง และความสมบูรณ์ในชีวิต)

ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเชอเบิร์กนี้ยังนำไปใช้ในทางธุรกิจ ซึ่ง ไมเคิล และคณะ (Micheal. 1999 : ออนไลน์) ได้อธิบายถึงความพึงพอใจต่อการทำงานว่าไม่เพียงแต่จะเป็นผลดีสำหรับพนักงานเท่านั้นแต่ยังส่งผลถึงเจ้าของกิจการในการเพิ่มจุดคุ้มทุนการผลิตและช่วยลดการลาออกของพนักงาน โดยทฤษฎีนี้ เฮิร์ชเชอเบิร์ก ได้ใช้คำถาม 2 ข้อ สัมภาษณ์พนักงาน คือ

1. คิดถึงเวลาที่คุณมีความรู้สึกที่ดีเป็นพิเศษต่องานที่คุณทำ,ทำไมคุณจึงรู้สึกเช่นนั้น
2. คิดถึงเวลาที่คุณมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่องานที่คุณทำ,ทำไมคุณจึงรู้สึกเช่นนั้น ?

ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's Modified Need Hierarchy Theory)

แอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer) ได้คิดทฤษฎีความต้องการที่เรียกว่าทฤษฎีอีอาร์จี (ERG : Existence – Relatedness – Growth Theory) โดยแบ่งความต้องการของบุคคลเป็น 3 ประการ คือ

1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ (Existence needs) เป็นความต้องการที่ตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย
2. ความต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Relatedness needs) เป็นความต้องการของบุคคล ที่จะมามีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย
3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth needs) เป็นความต้องการสูงสุด รวมถึง ความต้องการได้รับความยกย่อง และความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray 's Manifest Needs Theory)

เมอร์เรย์ (Murray) ได้อธิบายว่า ความต้องการของบุคคลมีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ความต้องการของบุคคลที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ ๔ ประการคือ

1. ความต้องการความสำเร็จ หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ลุล่วง ไปด้วยดี

2. ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นโดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน

3. ความต้องการอิสระ เป็นความต้องการที่จะเป็นตัวของตัวเอง

4. ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการที่จะอิทธิพลเหนือคนอื่น และต้องการที่จะควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคคลีแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory)

แมคคลีแลนด์ (McClelland) ได้เน้นความต้องการไว้ 3 ประการ คือ

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for achievement) เป็นความต้องการ มีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา

2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Need For affiliation) เป็นความต้องการมีสัมพันธ์ภาพ ที่ดี กับผู้อื่น

3. ความต้องการอำนาจ (Need for power) เป็นความต้องการมีอิทธิพล และครอบงำ เหนือผู้อื่น

เชลล์ (Shell) (สิริเกรียงไกร ธรรมโชติ. 2546 : 29) ได้กล่าวถึงทฤษฎีของความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกเป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกระบบย้อนกลับ ความสุขที่สามารถทำให้เกิดความสุขหรือความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับ ซับซ้อนและความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ

ซาเลสซนิค และคณะ (Zalesznic and others. 1958 : 323-324)

กล่าวว่า ทฤษฎีการให้รางวัลเป็นการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งแยกได้ 2 ประเภท คือ

1. รางวัลภายนอก ได้แก่ ค่าจ้าง เงินเดือน ความมั่นคงปลอดภัย สภาพของงาน การจัดองค์กร นโยบาย สภาพการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. รางวัลภายใน เป็นรางวัลที่ได้รับจากกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ได้แก่ ความเป็นมิตร ความรัก ความซื่อสัตย์ การยกย่องชมเชย เป็นต้น

จึงสรุปได้ว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจนั้นมีหลายทฤษฎีที่สนับสนุนซึ่งส่วนมากเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาเช่นทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ทฤษฎีการจูงใจ

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน

เรียม ศรีทอง (2540 : 157-158) กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในงานมีทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน โดยอธิบายว่า

1. ปัจจัยภายนอก จากผลการศึกษาค้นคว้าส่วนใหญ่ยืนยันตรงกันว่าความพึงพอใจในงานซึ่งมาจากปัจจัยภายนอก มีหลายประการ ดังนี้

1.1 ประการแรก ได้แก่ การยอมรับงานว่างานนั้นท้าทาย น่าสนใจ

1.2 ประการที่สอง เกี่ยวกับทัศนคติต่องาน ได้แก่ ระบบการให้รางวัล ค่าตอบแทนขององค์กร ระบบเงินเดือน รางวัลพิเศษ และการส่งเสริมความก้าวหน้า

1.3 ประการที่สาม เงื่อนไขต่างๆเกี่ยวกับงาน เกือบทุกกรณี บุคคลพึงพอใจกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่สะดวก สบาย ทั้งทางกาย และไม่สร้างความเครียดทางใจ ในทางตรงกันข้าม ความไม่พึงพอใจของบุคคลจะเกิดจากสภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่ดี เป็นต้นว่า ไม่สะดวกสบายทางกาย ต้องเผชิญสภาพที่ก่อให้เกิดความเครียดสูง หรือแนวโน้มที่ก่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลต่ำ

2. ปัจจัยภายใน บุคคลมักจะพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยภายใน ได้แก่

2.1 ประการแรก แต่ละคนต้องการตระหนักในคุณค่าแห่งตนสูง หรือภาพพจน์เชิงบวก

2.2 ประการที่สองพบว่า บุคคลที่มีความสามารถ มักจะทำงานด้วยความเครียด และมีแนวโน้มว่าจะมีความพึงพอใจในงานมากกว่าพวกที่มีความสามารถต่ำ

2.3 ประการที่สาม ผู้ที่เชื่อว่าเขาสามารถที่จะควบคุมผลผลิตได้จะมีความพึงพอใจสูงกว่าผู้ที่เชื่อว่าผลงานต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับปัจจัยข้างหน้า

2.4 ประการสุดท้าย ผู้ที่มีสถานภาพและตำแหน่งสูงกว่า จะมีความพึงพอใจมากกว่าผู้ที่มีตำแหน่งและสถานภาพต่ำกว่า

จึงสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน มีทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน โดยปัจจัยเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับ การยอมรับ ทัศนคติ เงื่อนไข ความสามารถ สถานภาพ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

3.1 ความหมายและขอบข่ายของคุณภาพ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและขอบข่ายของคุณภาพไว้ดังนี้

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2539 : 17) กล่าวว่า คุณภาพหมายถึง ระดับมาตรฐานในการผลิตหรือระดับมาตรฐานของผลงานตามการรับรู้ของผู้ใช้บริการที่ต้องการและคาดหวังไว้และมีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อกำหนดเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ถูกต้องตามวัตถุประสงค์

วีรพจน์ ลือประสิทธิ์กุล (2540 : 81) กล่าวว่า ความหมายของคุณภาพเปลี่ยนแปลงเรื่อยตามยุคสมัย แต่เดิมคุณภาพมีความหมายเพียงคุณสมบัติของกายภาพของสินค้าเท่านั้น แล้วค่อย ๆ วิวัฒนาการมีความหมายกว้างขวางยิ่งขึ้น ปัจจุบันมีครอบคลุมไปถึงความต้องการหรือความคาดหวังหรือความพอใจของลูกค้า

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2541 : 2-4) ได้รวบรวมความหมายของคุณภาพไว้ว่า คือ สินค้าหรือบริการที่เป็นเลิศในทุก ๆ ด้าน เป็นไปตามข้อกำหนดหรือมาตรฐาน เป็นไปตามความต้องการของลูกค้าและมีความแตกต่างกันไปตามความรู้สึกหรือความต้องการของผู้ใช้หรือลูกค้าซึ่งอาจหมายถึงมาตรฐานการผลิต การใช้สอย ราคาถูก ตรงตามความต้องการที่แฝงเร้นและเหนือความคาดหวัง

สุวรรณณี แสงมหาชัย (2541 : 5-8) สรุปว่า ความหมายของคำว่าคุณภาพอาจพิจารณาได้ทั้งความหมายในส่วนของผู้ผลิตและความหมายในส่วนของผู้บริโภคซึ่งอาจแตกต่างกัน ความหมายในส่วนของผู้ผลิตก็คือการผลิตสินค้าหรือบริการที่ถูกต้องตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้วการวัดคุณภาพจึงอยู่ที่ว่าสินค้านั้นมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับที่กำหนดไว้เพียงไร สำหรับในส่วนของผู้บริโภคนั้นหมายถึงการที่สินค้าหรือบริการมีคุณสมบัติตรงตามที่ได้กำหนดไว้ และในราคาที่ลูกค้าพอใจ สามารถใช้งานได้ดีเพียงไร ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อสินค้าหรือบริการนั้น ๆ

ไฟเกนบาวม (Faigenbaum. 1991 : 7) ได้ให้นิยามไว้ว่า คุณภาพ คือ การสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้าด้วยต้นทุนต่ำสุด

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2541 : 24) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายและขอบข่ายของคุณภาพไว้ว่า คุณภาพ หมายถึง คุณสมบัติในการออกแบบและการผลิตที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้และมีสมรรถนะเบื้องต้นตามที่กำหนดไว้รวมทั้งการรับประกันคุณภาพของสินค้า การบริการหลังการขาย การตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่รับรู้และประเมินคุณภาพด้วยเหตุผลต่างกันและเป็นสิ่งที่เหนือความคาดหวังของลูกค้า

จากแนวคิดดังกล่าว พบว่า นักวิชาการส่วนใหญ่ได้ให้ความหมายและขอบข่ายของคุณภาพไปในทางเดียวกัน คือ มีความหมายในการตอบสนองความต้องการหรือการสร้างความพึงพอใจ ให้แก่ลูกค้าเป็นหลักสำคัญ และมีความสัมพันธ์กับคำว่ามาตรฐานด้วย บางส่วนยังได้กล่าวถึง ความเปลี่ยนแปลงของคำว่าคุณภาพซึ่งเปลี่ยนไปตามยุคสมัย และยังแบ่งออกเป็นคุณภาพในส่วนของผู้ผลิตและส่วนของผู้บริโภคที่ต่างก็มีจุดเน้นต่างกัน

จึงกล่าวโดยสรุปว่า คุณภาพหมายถึง ความพึงพอใจของลูกค้า ผู้บริโภค ที่มีต่อผลงานหรือสินค้าและบริการ โดยที่ความพึงพอใจดังกล่าวเป็นดุลยพินิจของลูกค้าที่จะตัดสินความมีคุณภาพนั้น ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และคุณภาพในส่วนของผู้ผลิตหมายถึงการผลิตสินค้าหรือบริการที่ตรงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ล่วงหน้าและได้ระดับมาตรฐานตามที่กำหนดไว้

"คุณภาพของคน" เป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการพัฒนาประเทศ และ "การศึกษา" เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้มี "ระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา" เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยที่ "ครู" เป็นปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของการประกันคุณภาพ สามารถวิเคราะห์ระบบและกระบวนการในการประกันคุณภาพการศึกษาได้ สามารถกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาได้ และสามารถดำเนินการให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของครูในระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก พร้อมทั้งมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

3.2 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 7) กล่าวว่า การประกันคุณภาพ การศึกษาหมายถึงการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและกระบวนการตรวจสอบ หรือ การประเมินว่าเป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไร (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และ สุชาติ กิจพิทักษ์. 2546 : 2) การประกันคุณภาพ การศึกษาเกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่สำคัญ 2 เรื่องดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาซึ่งหลักปฏิบัติทั่วไปจะกำหนดโดยองค์กรคณะบุคคล ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้มีประสบการณ์ ในระบบการศึกษาไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้กำหนด

มาตรฐานการศึกษา (มาตรา 31) โดยมีสภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะกรรมการการอุดมศึกษาเป็นผู้พิจารณาเสนอตามลำดับ สายงาน (มาตรา 34)

2. กระบวนการตรวจสอบและประเมินการดำเนินการจัดการศึกษาว่าเป็นไปตาม มาตรฐาน คุณภาพการศึกษามากน้อยเพียงไร พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (มาตรา 48) และให้มีการประเมินคุณภาพภายนอก ของสถานศึกษาทุก แห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นผู้ดำเนินการ (มาตรา 49)

3.3 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้กำหนดให้รัฐ ต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิด “ความรู้คู่คุณธรรม” และ จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งนำไปสู่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา คือ ได้กำหนดให้มี ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ (มาตรา 47)

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะ ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทาย จากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว คือคุณภาพ ของคน

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถ ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จัก พึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเป็นสุข

ถึงแม้ว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีความพยายามในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไทยมาโดยตลอด แต่จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาของกรมวิชาการ ปี 2540 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของวิชาต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่าร้อยละ 50 เช่น คะแนนเฉลี่ยใน

วิชาคณิตศาสตร์และฟิสิกส์ของนักเรียนชั้น ม. 6 มีค่าไม่ถึงร้อยละ 30 แสดงว่านักเรียนทำข้อสอบได้ไม่ถึง 1 ใน 3 ของข้อสอบทั้งหมด นอกจากผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการแล้ว จริยธรรม คุณธรรม และความปลอดภัยของร่างกายและจิตใจของเด็กไทยก็อยู่ในสถานะเสี่ยงเช่นเดียวกันดังตัวอย่างของปัญหาเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในสถานศึกษาขณะนี้ ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้น จากการศึกษาของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เกี่ยวกับการทำข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของสมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินผลทางการศึกษา พบว่าเด็กไทยทำคะแนนได้ดีสำหรับข้อสอบแบบเลือกตอบที่ใช้ทักษะพื้นฐาน (เช่น การบวก ลบ คูณ หาร) หรือข้อสอบที่ใช้ความจำแต่ไม่สามารถทำข้อสอบที่เป็นโจทย์ปัญหาที่ต้องคิดวิเคราะห์ หรือต้องเขียนคำตอบอธิบายยาวๆ แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการคิดวิเคราะห์ และการเรียบเรียงความคิดออกมาเป็นคำพูดของเด็กไทย ในขณะที่ความสามารถดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1)

จากที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษาว่าจำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ จริยธรรม คุณธรรม

ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของประเทศไทย โดยจะต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดกลไกในการตรวจสอบและกระตุ้นให้หน่วยงานทางการศึกษามีการควบคุมคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (มาตรา 48) ให้มีการเสนอผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งที่จัดทำอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ สาธารณชน (มาตรา 49) ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐาน ที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด

การประกันคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลคุณภาพการศึกษาที่เชื่อถือได้ เกิดความเชื่อมั่นและสามารถตัดสินใจเลือกใช้บริการที่มีคุณภาพมาตรฐาน
2. ป้องกันการจัดการศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและเกิดความเสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง

3. ทำให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษามุ่งบริหารจัดการศึกษาสู่คุณภาพและมาตรฐานอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลให้การศึกษา มีพลังที่จะพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพอย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการการศึกษา ทั้งยังเป็นการป้องกันการจัดการศึกษาที่ด้อยคุณภาพและสร้างสรรค์การศึกษาให้เป็นกลไกที่มีพลังในการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น

3.4 หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาจะต้องพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 11)

1. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามี 3 ประการ คือ

1.1 จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่ การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.2 การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1.1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษาไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใสและมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

1.3 การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของ ผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

2. กระบวนการการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประกันคุณภาพ มี 3 ขั้นตอน คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 7)

2.1 การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบ และติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

2.3 การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในระดับเขตพื้นที่การศึกษาฯ และระดับกระทรวง

3. กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

3.1 การร่วมกันวางแผน (Planning)

3.2 การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Doing)

3.3 การร่วมกันตรวจสอบ (Checking)

3.4 การร่วมกันปรับปรุง (Action)

3.5 หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบการประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง ระบบการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (มาตรา 4)

ระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีหลักการและกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายนอก มี 5 ประการ ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2544 : 3)

1.1 เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่อง การตัดสิน การจับผิดหรือการให้โทษ ให้โทษ

1.2 ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพ ความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

1.3 มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบายแต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

1.4 มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับ และควบคุม

1.5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นกระบวนการที่คณะผู้ประเมินภายนอกจะรวบรวมและศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาซึ่งเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แล้วเข้าไปตรวจสอบและประเมินคุณภาพของสถานศึกษา รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประเมินเพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานผลการประเมินเผยแพร่ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน การประเมินคุณภาพภายนอกประกอบด้วยขั้นตอนใหญ่ ๆ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา 2) ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา และ 3) หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

3. การปรับปรุงคุณภาพ

สนใจ ลักษณะ (2543 : 282) เสนอรูปแบบ วิธีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่องภายใต้ชื่อรูปแบบ “วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง” รูปแบบนี้คิดค้นโดย เดมิ่ง (Deming) จนมีชื่อว่าวงจรเดมิ่ง (Deming Cycle) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผนปรับปรุง (Plan) การปฏิบัติตามแผนการปรับปรุง (Do) การตรวจสอบผล (Check) การปฏิบัติเพื่อปรับปรุง (Adjust, Act)

3.6 มาตรฐานการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9 (3) บัญญัติให้มีการกำหนด มาตรฐานการศึกษาและให้สภาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมแห่งชาติ มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษาของชาติ (มาตรา 33)

มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา (มาตรา 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 34 บัญญัติให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยให้ คณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษากำกับดูแล

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา ให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา (มาตรา 38)

ในช่วงเริ่มต้นก่อนมีกระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543 และวันที่ 25 มกราคม 2543 ประกอบด้วย มาตรฐานการศึกษา 27 มาตรฐานจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน มี 12 มาตรฐาน เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถตามศักยภาพและมีความสุข

2. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ มี 6 มาตรฐาน เน้นในด้านกระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย มี 9 มาตรฐาน เน้นการกำหนดคุณลักษณะหรือสภาพความพร้อมของผู้บริหาร ครู หลักสูตร อาคารสถานที่และชุมชน

ในช่วง 5 ปีแรก หรือรอบแรกของการประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้กำหนดให้มีการประเมินมาตรฐานการศึกษา จำนวน 14 มาตรฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านผู้เรียน 7 มาตรฐาน มาตรฐานด้านกระบวนการ 3 มาตรฐาน และมาตรฐานด้านปัจจัย 4 มาตรฐาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วยมาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 9 มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 มีสุนทรีย์ สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 12 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานด้านกระบวนการ ประกอบด้วยมาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงาน อย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในโครงการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 18 จัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านปัจจัย ประกอบด้วยมาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

มาตรฐานที่ 25 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 27 มาตรฐาน ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 91 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็นตัวบ่งชี้มาตรฐานด้านผู้เรียน 38 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้ มาตรฐานด้านกระบวนการ 29 ตัวบ่งชี้ และตัวบ่งชี้มาตรฐานด้านปัจจัย 24 ตัวบ่งชี้ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน ประกอบด้วยมาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา
2. ซื่อสัตย์สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับระดับอาชีวศึกษา)
3. มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. ประหยัด (ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากร ธรรมชาติ อย่างประหยัดและคุ้มค่า)

มาตรฐานที่ 2 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. เคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติและผู้ใหญ่
2. รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

3. มีความรู้และปฏิบัติตนตามกฎหมายไม่เป็นปัญหาของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่น

5. รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 มีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจาก

การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม

2. ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3. ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด

สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. สามารถจำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด

2. สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย

ความถูกต้อง ผิด

ระบุสาเหตุ ผล ค้นหาคำตอบ เลือกริธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติ และมีความถูกต้องเหมาะสม

3. มีความคิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา/หมวดวิชาที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ขั้นต่ำ (คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศาสตร์ คอมพิวเตอร์และวิชาเฉพาะสาขา สำหรับอาชีวศึกษา)

2. มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนา

ตนเองอย่างต่อเนื่อง มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล

2. รักการอ่านสามารถใช้ห้องสมุดแหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา
3. สามารถสรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ 7 เห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดั่งามของไทยมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. มีความรู้ ความเข้าใจภูมิปัญญาไทยโดยเฉพาะภูมิปัญญาของท้องถิ่นและนำมาใช้ได้
3. ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณีที่ดั่งามของท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 8 รู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเองและพยายามปรับปรุงตนเอง
2. เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น
3. รู้กาลเทศะในการใช้คำพูด กิริยามารยาทและการแต่งกาย
4. สามารถกำหนดเป้าหมาย แนวทาง ตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเองได้

มาตรฐานที่ 9 มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. สามารถทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพ
2. ขยัน อดทนละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุข และภูมิใจในผลงานของตนเอง
3. สามารถทำงานเป็นทีม (ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เอาเปรียบ ให้ความร่วมมือยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม)
4. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน

3. ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อนและบุคคลทั่วไป
4. รู้จักดูแลสุขภาพ และป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ
5. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา ไม่เสพ

สิ่งเสพติด

และปลอดจากสิ่งมอมเมา

มาตรฐานที่ 11 ปลอดจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา
2. ไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดจากสิ่งมอมเมาและไม่แสวงหาผลประโยชน์

มาตรฐานที่ 12 มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มีตัวบ่งชี้

ดังนี้

1. มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา

มาตรฐานด้านกระบวนการ ประกอบด้วยมาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็น

ระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการจัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน
2. มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษา แผนการดำเนินงานของ

สถานศึกษา

และตัวชี้วัดความสำเร็จ

3. มีการปฏิบัติตามแผน
4. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม
5. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลเปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง
6. มีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วนถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อ

การใช้งาน

7. มีการบันทึกและรายงานผลการประเมิน
8. มีการนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนใน

โครงการ

พัฒนาการศึกษา มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัด

การศึกษา

2. มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน

เห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน

3. มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

4. ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 15 มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย

2. จัดระบบป้องกันให้สถานศึกษาปลอดสารพิษ สิ่งเสพติดอาชญากรรม

และอบายมุข

3. จัดระบบสาธารณูปโภคที่ดี

4. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครู และบุคลากรอย่างเพียงพอและจัด

สภาพแวดล้อม

ให้เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 16 ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร/ครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. จัดครูเข้าสอนตรงตามสาขาวิชา หรือความถนัดหรือความรู้ความสามารถ

2. ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้สอนหรือปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง

3. ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

มาตรฐานที่ 17 มีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน และท้องถิ่น มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. มีการจัดแนวการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน/

ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ให้สามารถเชื่อมโยงแก้ปัญหา ท้องถิ่นได้และนำไปปฏิบัติได้จริง

มาตรฐานที่ 18 จัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับ
ธรรมชาติและ
สนองความต้องการของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์
คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหา
ความรู้ แสวงหา
คำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้
ในการจัด
การเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพ
อย่าง
ครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การทำงานร่วมกับผู้อื่นและความ
รับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษาของตน และมีความ
กระตือรือร้นใน
การไปเรียน

มาตรฐานด้านปัจจัย ประกอบด้วยมาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ผู้บริหารอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารมีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์
3. ผู้บริหารมีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข

สิ่งเสพติด

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีตัว
บ่งชี้ ดังนี้

1. ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง
  2. ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของ
- ผู้เกี่ยวข้อง
3. ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจและเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอและ
- เท่าเทียมกัน
2. ครูมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
  3. ครูมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้กับการพัฒนา

ผู้เรียน

4. ครูวางตนเหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติ บุคลิกภาพ
5. ครูมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

และ

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา
2. ครูมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและ

กระบวนการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำ

ผลการ

ประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิดวิเคราะห์ และสร้าง

องค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้และข่าวสารข้อมูลจากแหล่งต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนา
- การเรียนการสอน
2. ครูมีความสามารถในการศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
  3. ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ครูมีความถนัด/ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ
2. มีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 25 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับ

เป้าหมาย

การศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

2. มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. มีอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน/ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุนการจัดและการพัฒนาการศึกษา มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจเอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

และ

เป็นแบบอย่างที่ดี

2. ชุมชน/ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษา และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

เจ้าของ

สถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาที่จะทำการประเมินใน 5 ปีแรก จำนวน 14 มาตรฐาน ประกอบด้วย 53 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น ตัวบ่งชี้มาตรฐานด้านผู้เรียน 22 ตัวบ่งชี้ ตัวบ่งชี้มาตรฐานด้านกระบวนการ 21 ตัวบ่งชี้และตัวบ่งชี้มาตรฐานด้านปัจจัย 10 ตัวบ่งชี้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาภายใต้ เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาภายนอกที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้พัฒนาขึ้นและกำหนดไว้ (สมศ. 2549 : 12-17) 3 ด้าน รวม 14 มาตรฐาน ได้แก่

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ประกอบด้วย

- 1.1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 1.1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ
- 1.1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 1.1.3 มีความกตัญญูกตเวที
- 1.1.4 มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
- 1.1.5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
- 1.1.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ ซึ่งความเป็นไทย
- 1.2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีตัวบ่งชี้ ดังนี้
- 1.2.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- 1.2.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- 1.2.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อ ความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ
- 1.2.4 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น
- 1.2.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น
- 1.3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มีตัวบ่งชี้ ดังนี้
- 1.3.1 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ
- 1.3.2 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์
- 1.3.3 ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ
- 1.4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้
- 1.4.1 สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม
- 1.4.2 สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้
- 1.4.3 ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ
- 1.4.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

1.5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ ตามหลักสูตร มีตัว
บ่งชี้ ดังนี้

- 1.5.1 มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์
- 1.5.2 มีผลการทดสอบรวมขอระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์
- 1.5.3 สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่างๆ
- 1.5.4 สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยและ

ภาษาต่างประเทศ

- 1.5.5 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

1.6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนา
ตนเองอย่างต่อเนื่อง มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.6.1 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหา
เหตุผล

1.6.2 สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด
แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ ได้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

1.6.3 มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการ
เรียนรู้และชอบมาโรงเรียน

1.7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถ ทำงานร่วมกับ
ผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ สุจริตมีตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.7.1 มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ

1.7.2 เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

1.7.3 ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของ

ตนเอง

1.7.4 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.7.5 มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตน

สนใจ

2. มาตรฐานด้านครู มี 2 มาตรฐาน ประกอบด้วย

2.1 ครูมีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงาน ที่รับผิดชอบ และมีครู
เพียงพอ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

2.1.1 มีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

2.1.2 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

- 2.1.3 มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน
- 2.1.4 มีการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็น ใจกว้าง และยอมรับการเปลี่ยนแปลง
- 2.1.5 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเท่าเทียมขึ้นไป
- 2.1.6 สอนตรงตามวิชาเอก-โท หรือ ตรงตามความถนัด
- 2.1.7 มีจำนวนพอเพียง (หมายรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)
- 2.2 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีตัวบ่งชี้ ดังนี้
- 2.2.1 มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตร
- 2.2.2 มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 2.2.3 มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.2.4 มีความสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและ ผู้เรียน
- 2.2.5 มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน และอิงพัฒนาการของผู้เรียน
- 2.2.6 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน
3. มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน ประกอบด้วย
- 3.1 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้
- 3.1.1 มีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- 3.1.2 มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ
- 3.1.3 มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ
- 3.1.4 มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ
- 3.2 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีตัวบ่งชี้ ดังนี้
- 3.2.1 มีการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมตามสถานการณ์

- ต่อ 3.2.2 มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบครอบคลุมและทัน
การใช้งาน
- 3.2.3 มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- 3.2.4 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- พัฒนา 3.2.5 ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการบริหารงานและการ
ผู้เรียน
- สำคัญ 3.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็น
มีตัวบ่งชี้ ดังนี้
- 3.3.1 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
- 3.3.2 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
- 3.3.3 มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ
- 3.3.4 มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนการสอนที่ตอบสนองความ
ถนัดและความสามารถของผู้เรียน
- 3.3.5 มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้และสื่อ
อุปกรณ์ การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3.3.6 มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูล
ของผู้เรียน
- 3.3.7 มีระบบการนิเทศการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่าง
สม่ำเสมอ
- 3.3.8 มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการ
สอน
- 3.4 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียน
การสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีตัวบ่งชี้ ดังนี้
- 3.4.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล
ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของ
ผู้เรียนและท้องถิ่น
- 3.4.2 สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการ
เรียนรู้
- พัฒนา 3.5 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการ
การศึกษา มีตัวบ่งชี้ ดังนี้

3.5.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

3.5.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

4. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษา

4.1 ความสำคัญของประสิทธิผล

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ได้มีผู้กล่าวถึง ความสำคัญของประสิทธิผลไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

สมใจ ลักษณะ (2543 : 5) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลขององค์กร ว่า เกณฑ์ของความมี ประสิทธิผลขององค์กร ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว คือ

1. การผลิต (Production)
2. ประสิทธิภาพ (Efficiency)
3. ความพึงพอใจ (Satisfaction)
4. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness)
5. การพัฒนา (Development)

ศรีเพชร จันทร์ส่องศรี (2548 : 30) ได้กล่าวถึงคำว่า ประสิทธิภาพว่า ประสิทธิภาพ การดำเนินงานขององค์กรนั้นเพื่อที่จะมุ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การดำเนินงานที่เรียกว่าก่อให้เกิดประสิทธิผลนั้นก็คือการดำเนินงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สิริเกรียงไกร ธรรมโชติ (2546 : 29) ได้กล่าวถึงประสิทธิผลว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง การกระทำของผู้บริหารให้ผลงานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามความคาดหมาย โดยใช้วิธีการปฏิบัติงานที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลงานมากขึ้นเรื่อย ๆ หรือให้ได้ผลงานมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ดังนั้นจึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า การพิจารณาในประเด็นของประสิทธิภาพ จะต้องพิจารณาในขั้นตอน หรือกระบวนการดำเนินงาน ตั้งแต่ต้นจนจบ ส่วนประสิทธิผล ทางด้านการบริหารจัดการหมายถึง ผลสำเร็จของงาน เป็นไปตามความมุ่งหวัง ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย จึงพิจารณาจุดสิ้นสุดของกิจกรรมหรือการดำเนินงานว่า ได้ตามที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งมักมีตัวชี้วัด ที่ชัดเจน

4.2 ความหมายของประสิทธิผล

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ได้มีผู้กล่าวถึง ความหมายของประสิทธิผลไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

จิวีวัลย์ วงศ์คำจันทร์ (2550 : ออนไลน์) ได้กล่าวถึงคำ 2 คำที่มักจะเกี่ยวข้งกัน คือ คำว่า “ประสิทธิภาพ” (Efficiency) และ “ประสิทธิผล” (Effective) ซึ่งมักจะนำมาใช้ปะปนกันบ่อยครั้ง โดยสรุปว่า ประสิทธิภาพหมายถึงผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรม หรือ การดำเนินงานที่สามารถพิจารณากระบวนการดำเนินงานว่าก่อให้เกิดสิ่งเหล่านี้หรือไม่

1. ความประหยัดไม่ว่าจะเป็นการประหยัดต้นทุน หรือประหยัดทรัพยากร
2. ความรวดเร็ว ทันเวลาตามกำหนด
3. ความมีคุณภาพ ซึ่งพิจารณาทั้งกระบวนการ ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า หรือวัตถุดิบ ต้องมีการคัดสรรอย่างดี ผ่านกระบวนการทำงาน/กระบวนการผลิต จนกระทั่งได้ผลผลิตที่ดี

ยงยุทธ ปรีชากุล (2543 : 8) กล่าวว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารและครู ที่ทำงานร่วมกันจนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาและสามารถทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้อย่างดี โดยพิจารณาจากความสามารถ 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการผลิต นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

วิเชียร พันธุ์เครือบุตร (2545 : 12) ได้สรุปความหมายของประสิทธิผลว่า ประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง พัฒนาให้มีการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม มีผลสำเร็จในการทำงานบรรลุตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ศรีเพชร จันทร์ส่องศรี (2548 : 7) ระบุถึงความหมายของประสิทธิผลว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลหรือองค์กรในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ ความสามารถในการผลิต ความสามารถในการพัฒนา ความสามารถในการปรับตัวและความสามารถในการ แก้ปัญหา

สมใจ ลักษณะ (2543 : 5) นิยามประสิทธิผลไว้ว่าประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นเรื่องของการกระทำใด ๆ หรือความพยายามใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะ ได้รับผลอะไรสักอย่างให้เกิดขึ้น การกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูงต่ำเพียงใดขึ้นกับว่าผลที่ได้รับนั้น ตรง ครบถ้วน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานน้อย เพียงใด

สรุปได้ว่า ประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงาน พัฒนางานจนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษามีประเด็นที่ควรพิจารณา (สำนักงานสภามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2544 : 2-3) ดังนี้

1. การประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภครทั้งภายในและภายนอก โดย คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกตอนของกระบวนการผลิตหรือทุกระดับชั้น คุณภาพภายนอก หมายถึงความพึงพอใจในเชิงเศรษฐกิจและสังคมระดับมหัพภาคแสดงถึงความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอดและการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศชาติ ในการแบ่งปันทางธุรกิจ การค้าและทางเทคโนโลยีระดับภูมิภาคและระดับโลก

2. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น

3. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจที่อยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกศาสตร์และความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบทบทวน การวัด และประเมินในบริบทของการประกันคุณภาพ มีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับการวางแผน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจับผิดหรือการตัดสิน ให้รางวัลหรือการลงโทษ

5. คุณภาพของการกำหนดมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานของการปฏิบัติงานตามกระบวนการการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เหมาะสม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. การประกันคุณภาพการศึกษานั้นความสำคัญในการสร้างความรู้ ทักษะ และ ความมั่นใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. การประกันคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาและภูมิภาค

8. ภาวะความเป็นผู้นำและความจริงใจของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นความสามารถในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่ใช้ยุทธศาสตร์และกระบวนการต่าง ๆ ที่จะสร้างความมั่นใจ ความพึงพอใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา

5. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับตำแหน่ง หน้าที่

5.1 แนวคิดเกี่ยวกับตำแหน่ง หน้าที่

ในการพิจารณาถึง แนวคิดเกี่ยวกับตำแหน่ง หน้าที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่ง หน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษานั้น มีประเด็นที่ควรพิจารณาถึงกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 6) ซึ่งได้กล่าวถึง ครู และผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้ให้ความหมายว่า

ครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน

ในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ได้มีสาระสำคัญบัญญัติไว้ตอนหนึ่งในมาตรา 47 คือให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายในนั้น หมายความว่า การประเมินผลหรือการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับ ดูแลสถานศึกษานั้น นอกจากนั้นจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากสาระข้างต้นทำให้สรุปได้ว่าบุคลากรของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญควรประกอบด้วย

1. บุคลากรของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาในสายงานการบริหาร
2. บุคลากรของสถานศึกษาในสายงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

5.2 หลักการเกี่ยวกับตำแหน่ง หน้าที่

การพิจารณาถึงหลักการเกี่ยวกับตำแหน่ง หน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษานั้น ปรากฏว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2548 : 31-33) กำหนดให้ ก.ค.ศ. จัดทำมาตรฐานตำแหน่ง มาตรฐานวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้เป็นบรรทัดฐานทุกตำแหน่ง ทุกวิทยฐานะ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน โดยจัดตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นข้าราชการครูสายงานบริหารสถานศึกษากับสายงานการสอน กล่าวคือ

1. ตำแหน่ง ครู มีหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1.1 การจัดการเรียนการสอน
- 1.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน
- 1.3 ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา
- 1.4 พัฒนาตนเองและวิชาชีพ
- 1.5 ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและหรือสถาน

ประกอบการ

- 1.6 การบริการสังคมด้านวิชาการ
- 1.7 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ตำแหน่ง ผู้บริหาร มีหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษา บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา บริหารกิจการของสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติงาน การควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป งานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีดังนี้

1. บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่บริหารกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย และวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา
2. วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมิน และจัดทำรายงานเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา
3. จัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศ และการวัดผล ประเมินผล
4. ส่งเสริมและจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย
5. จัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษา
6. บริหารงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สิน
7. วางแผนการบริหารงานบุคคล การสรรหา การบรรจุ แต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน วินัย การรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากราชการ การ อุดมการณ์และร้องทุกข์

8. จัดทำมาตรฐานและภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

9. ส่งเสริม สนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

10. ประสานความร่วมมือกับชุมชนและท้องถิ่น ในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา และให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน

11. จัดระบบควบคุมภายในสถานศึกษา

12. จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

13. เป็นผู้แทนของสถานศึกษาในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับ ตามที่ได้รับมอบอำนาจ

14. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องและที่ได้รับมอบหมาย

จึงสรุปได้ว่า ตำแหน่งหน้าที่ของครูกับผู้บริหารแตกต่างกันในภาระงานที่รับผิดชอบ แต่เนื่องงานหลักของครูกับผู้บริหารมุ่งไปที่การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 กับประสิทธิผล

การประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานบังคับบัญชารองลงมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่หลักคือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายการจัดการศึกษาแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้แบ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ออกเป็น 2 เขตพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. 2550 : ออนไลน์) โดยที่ทั้ง 2 เขตพื้นที่การศึกษา มีพันธกิจ ดังนี้

1. พันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ประกอบด้วย

1.1 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรในวัยเรียนทุกคน

1.2 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง มี

ความสุข มีความรักและภูมิใจในความเป็นอยุธยา

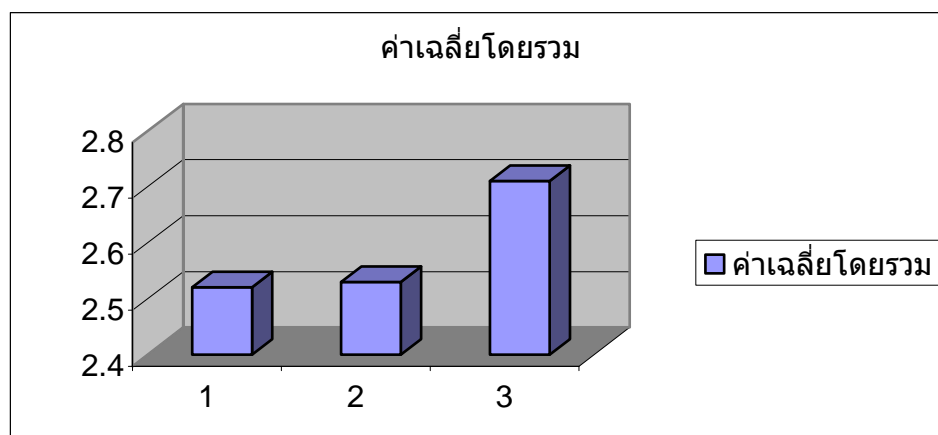
- 1.3 พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
- 1.4 พัฒนาระบบการบริหารจัดการทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ
- 1.5 ประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบการจัดการศึกษา
2. พันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ประกอบด้วย
  - 2.1 จัด ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษานขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึงและเสมอภาค โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
  - 2.2 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการแข่งขัน
  - 2.3 พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

สรุปได้ว่าทั้ง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีพันธกิจที่สอดคล้องกันในการจัดการศึกษา การให้สังคม ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ และควมมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

ประเด็นประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถพิจารณาได้จากรายงานผลการประเมินคุณภาพรอบแรกของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา. 2549 : 6) จำนวน 212 แห่งพบว่า

  1. มาตรฐานผู้เรียนจำนวน 7 มาตรฐาน อยู่ในระดับ ดี 3 มาตรฐาน ระดับพอใช้ 4 มาตรฐาน ระดับปรับปรุง ไม่มี ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.52 คิดเป็นร้อยละ 84.00
  2. มาตรฐานครูจำนวน 2 มาตรฐาน อยู่ในระดับพอใช้ทั้ง 2 มาตรฐาน ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.53 คิดเป็นร้อยละ 84.33
  3. มาตรฐานผู้บริหาร จำนวน 5 มาตรฐาน อยู่ในระดับ ดี 1 มาตรฐาน ระดับพอใช้ 4 มาตรฐาน ระดับปรับปรุง ไม่มี ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 2.71 คิดเป็นร้อยละ 90.33

ผลการประเมินคุณภาพโดยรวม ดังปรากฏในภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ผลการประเมินคุณภาพรอบแรกของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา

ที่มา : กลุ่มงานนิเทศ ติดตามและประเมินผลการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยา. 2550 : 3

จากภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นว่า มาตรฐานผู้เรียน และมาตรฐานครูอยู่ในระดับ
ใกล้เคียงกันโดยมีค่าเฉลี่ย 2.52 และ 2.53 ตามลำดับ ส่วนมาตรฐานผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า
มาตรฐานผู้เรียนและมาตรฐานครู โดยมีค่าเฉลี่ย 2.71

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความพึงพอใจ
ของครูและผู้บริหารต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

7.1 งานวิจัยในประเทศ

อุทัย สันติสกุล (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิผลและปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อประสิทธิผลขององค์กร ศึกษาเฉพาะกรณี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยได้นำตัวแปรประสิทธิผล
คือ ความสามารถในการผลิต ความสามารถในการปรับตัว ความพึงพอใจ ความเจริญเติบโต และ
ตัวแปรปัจจัยที่มีอิทธิพล คือ ลักษณะขององค์กร ลักษณะของสภาพแวดล้อม ลักษณะของบุคคลใน
องค์กร นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ เพื่อหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดประสิทธิผล ผลการ

ศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพ คือ ลักษณะขององค์กร ลักษณะของสภาพแวดล้อม นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ แต่ลักษณะของบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ

วันชัย ศิริชนะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของทุกประเทศที่ศึกษาได้เน้นถึงหลักการในเรื่องความเป็นอิสระ (Autonomy) ควบคู่ไปกับความพร้อมที่จะรับการตรวจสอบจากภายนอก (Accountability) ของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้โดยที่แต่ละประเทศมีกลไกการดำเนินการและวิธีการในรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์และจารีตนิยมของตน สำหรับรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่พัฒนาขึ้น ได้ใช้กระบวนการรับรองวิทยฐานะ โดยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 แบบ แบบที่ 1 ใช้ระบบการตรวจสอบกลไกการควบคุมคุณภาพทางวิชาการภายใน ที่สถาบันได้จัดให้มีขึ้น โดยลักษณะนี้จะใช้กับสถาบันอุดมศึกษา หรือหลักสูตร ที่เปิดดำเนินการไปแล้ว และเป็นระบบที่ให้เป็นไปโดยความสมัครใจ แบบที่ 2 ใช้ระบบการตรวจสอบผลการดำเนินการสำหรับสถาบันหรือหลักสูตรที่ขอจัดตั้งหรือเปิดดำเนินการใหม่ เมื่อเห็นว่ามาตรการและเกณฑ์การดำเนินการเหมาะสมก็ให้การรับรองวิทยฐานะ โดยทั้งสองระบบมุ่งเน้นการ กระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการกำกับดูแลตนเอง โดยการสร้างระบบควบคุมคุณภาพ ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของตนขึ้นด้วยตนเอง

สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบระบบบริหารคุณภาพแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ผลการวิจัยปรากฏว่า รูปแบบระบบบริหารคุณภาพแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์กรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นแนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 2 เป็นโครงสร้าง ระบบงาน ส่วนที่ 3 เป็นขั้นตอนการดำเนินงาน แนวคิดและหลักการที่นำมาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของระบบ TQM 2) หลักการของระบบ TQM 3) ลักษณะพื้นฐานการบริหารแบบ TQM และ 4) องค์ประกอบขององค์กรตามระบบ TQM โครงสร้างระบบงานประกอบด้วย โครงสร้างการบริหารงานและบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างการบริหาร TQM คณะทำงาน TQM และกลุ่มกิจกรรมพัฒนาคุณภาพ ขั้นตอนการดำเนินงาน มี 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมการดำเนินการ ระยะที่ 2 การดำเนินการตามแผน ระยะที่ 3 การตรวจประเมินผลการปฏิบัติงาน และระยะที่ 4 เป็นการสรุปผลการดำเนินการ

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระบบการประกันคุณภาพของโรงเรียน เน้นการควบคุมการปฏิบัติงานตามสายการบังคับบัญชา และใช้ปฏิทินการศึกษาเป็น

เกณฑ์วัดความสำเร็จ โดยมีการวางแผนปฏิบัติการระยะ 1 ปี มากที่สุด ด้านการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานของงาน การทบทวน การปรับปรุงการปฏิบัติงาน ยังไม่พบแผนที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังพบว่า ระบบการประกันคุณภาพยังขาดปัจจัยตามแนวทางของทฤษฎี รวม 3 ด้าน คือ 1) ระบบการวางแผนบุคลากรมีส่วนร่วมน้อย ไม่มีเป้าหมาย มาตรฐานและเกณฑ์การวัดที่ชัดเจน 2) ระบบการควบคุมคุณภาพขาดการตรวจสอบจากภายนอก 3) ระบบการทบทวนและปรับปรุงการปฏิบัติงานขึ้นอยู่กับผู้รับอนุญาต บุคลากรไม่มีส่วนร่วม ในด้านประสิทธิผลของระบบประกันคุณภาพ การศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพกระบวนการบริหาร โรงเรียน ด้านคุณภาพนักเรียน และด้านคุณภาพของการบริการ พบว่าไม่มีโรงเรียนเอกชนแห่งใดมีประสิทธิผลครบทั้ง 3 ด้าน

ไพศาล สุขนิษฐ์ทรัพย์ และคณะ (2541 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายคือ เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) หลักการประกันคุณภาพการศึกษา 2) โครงสร้างการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และ 3) วิธีการการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน ดังนี้ 1) หลักการประกันคุณภาพการศึกษา 6 หลักการ คือ หลักการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วม หลักการแสดงผลการกระทำที่ หลักการประเมินตนเอง หลักการความพร้อมเพื่อรับการตรวจสอบ หลักการกระจายอำนาจ 2) โครงสร้างการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ โครงสร้างภายใน (หน่วยประกันคุณภาพ) โครงสร้างภายนอก (หน่วยสนับสนุนภายนอก) และ 3) วิธีดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา กำหนดไว้เป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาและการเตรียมการ ระยะที่ 2 การวิเคราะห์งานและการวางแผนงานระบบคุณภาพ ระยะที่ 3 การทำงาน และการนำระบบบริหารคุณภาพไปปฏิบัติ ระยะที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารระบบคุณภาพ

วิไลวรรณ เกตุบรรลุ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12 ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตาม สถานที่ตั้งของสถานศึกษา วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ตั้งของ

สถานศึกษา วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหาร พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) การดำเนินงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 12 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กันขจิต ชุติพันธ์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารและความพึงพอใจต่อการบริหารของบุคลากร ในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น ในภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น เขตการศึกษาภาคใต้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านความเป็นผู้นำ การประสานงาน และการวางแผน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันตามลำดับ 2) ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น เขตการศึกษาภาคใต้ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมการบริหารอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า มีความพึงพอใจ ด้านการประสานงาน ความเป็นผู้นำ และการวางแผน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ตามลำดับ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารกับความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการอำเภอดีเด่น เขตการศึกษาภาคใต้ มีความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก

บุญ โชค สุกคิด (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนกันดาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูใน โรงเรียนกันดาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ ยกเว้น องค์ประกอบความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครูในโรงเรียนกันดาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรี- ธรรมราชที่มีระดับเงินเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและองค์ประกอบความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือลักษณะของงานที่ปฏิบัติความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยข้าราชการครูที่มีระดับเงินเดือนตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไป มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าข้าราชการครูที่มีระดับเงินเดือนต่ำกว่าระดับ 6 ส่วน องค์ประกอบอื่นไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนกันดาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและราย องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 องค์ประกอบลักษณะ

งานที่ปฏิบัติ ความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนองค์ประกอบอื่นไม่แตกต่างกัน โดยข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบ

พิมพ์สุภา ศิริพลตัน (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการทำงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาวิถีเรียนทางไกล ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษาวิถีเรียนทางไกล ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจในการทำงานระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านการปกครองบังคับบัญชา และด้านความสำเร็จของงาน มีความพึงพอใจระดับ ปานกลาง 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ด้านความรับผิดชอบในงาน ด้านสภาพการทำงานและลักษณะของงานที่ทำ ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านค่าตอบแทน เมื่อพิจารณาตามตัวแปร พบว่า โดยภาพรวมทั้งตัวแปร เพศ ประสบการณ์ในการทำงานเป็นครูประจำกลุ่มและ สถานภาพ มีความพึงพอใจในการทำงานระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 3 ตัวแปร มีความพึงพอใจในการยอมรับนับถือ จากนักศึกษาและผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ และมีความพึงพอใจในด้านค่าตอบแทนต่ำกว่าด้านอื่น ๆ โดยครูประจำกลุ่มเห็นว่าค่าตอบแทนไม่เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน การเบิก-จ่ายค่าตอบแทนไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาและเมื่อเทียบครูประจำกลุ่มกับบุคลากรในระดับเดียวกันของหน่วยงานอื่น ค่าตอบแทนไม่มีความเหมาะสม และ 2) เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการทำงานของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิถีเรียนทางไกล ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิถีเรียนทางไกล ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด เพศชายและเพศหญิง โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เพศหญิงมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าเพศชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ในด้านค่าตอบแทนและด้านความรับผิดชอบในงาน ตามลำดับ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิถีเรียนทางไกล ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ภาคเรียนและ 5 ภาคเรียนขึ้นไป โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน ครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญศึกษา วิถีเรียนทางไกล

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีสถานภาพเป็นครูนอกประจำการ มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าครูในประจำการที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูนอกประจำการมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าในครูประจำการที่ระดับ .01 และ .05 ในด้านการปกครองบังคับบัญชา และด้านนโยบายและการบริหารตามลำดับ ส่วนด้านอื่น ๆ มีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน

ภาส วุ่นบัว (2542 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และสภาพที่ตั้งของโรงเรียนต่างกัน ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุงที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านเงินเดือน และด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และ 3) ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สุมาลี กุลพิมพ์ไทย (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอาจารย์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดตรัง โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับปานกลางทุกองค์ประกอบ ยกเว้น องค์ประกอบความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก 2) ครูอาจารย์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดตรังที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม และรายองค์ประกอบด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน นโยบายและการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา สภาพแวดล้อมในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ประกอบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนองค์ประกอบอื่นไม่แตกต่างกัน 3) ครูอาจารย์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดตรัง ที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบด้านการยอมรับนับถือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ความรับผิดชอบ และ

สภาพแวดล้อมในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ประกอบนโยบายและการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนองค์ประกอบอื่นไม่แตกต่างกัน และ 4) ครูอาจารย์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล ในจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยส่วนรวม และรายองค์ประกอบด้านการยอมรับนับถือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 องค์ประกอบด้านความสำเร็จของงาน ความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนองค์ประกอบอื่นไม่แตกต่างกัน

สุรัตน์ ต้นสันติวงศ์ (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 โดยภาพรวม และรายองค์ประกอบ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ข้าราชการครูสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 ที่มีประเภทวิชาที่สอนต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบราย องค์ประกอบด้านนโยบายและการบริหาร และด้านเงินเดือน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ข้าราชการครูที่สอนวิชาสามัญ มีความพึงพอใจมากกว่าข้าราชการครูที่สอนวิชาชีพ 3) ข้าราชการครูสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 ที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ ไม่แตกต่างกัน และ 4) ในการยกระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 จากแบบสอบถามปลายเปิด ปรากฏดังนี้ ควรมอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติตรงกับความรู้ความสามารถ ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน ควรจัดสวัสดิการสำหรับบุคลากรเพิ่มขึ้น ควรมีวัสดุอุปกรณ์ ที่ทันสมัยในหน่วยงาน ควรมีการประชุมพบปะหรือสังสรรค์ให้มากขึ้น ควรให้บุคลากรได้รับความยุติธรรมและความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกัน ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ และจิตสำนึก ควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานหรือการตัดสินใจ และควรยกย่องเผยแพร่หรือประกาศเกียรติคุณความสำเร็จของบุคลากรในหน่วยงาน

องอาจ นัยพัฒน์ (2542 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการประเมินประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปข้อมูลระดับนักเรียนและระดับโรงเรียน/ชั้นเรียนสำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองระดับชั้น มีลักษณะและปริมาณการเบี่ยงเบนและการขาดหายเป็นไปตามสภาพปกติ นอกจากนี้ยังพบว่าข้อมูลทั้งสองระดับส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นสำคัญที่จำเป็นต่อการใช้โมเดลพหุระดับชั้นลดหลั่นเชิงเส้น

วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงมีสภาวะแบบปกติ ความสัมพันธ์เป็นแบบเส้นตรง และความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นแบบเอกพันธ์ สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบกับการใช้ชุดของโมเดล HLM/2L รูปแบบต่าง ๆ ในขั้นตอนหลักปรากฏว่าได้ข้อค้นพบของการวิจัยที่สำคัญสามประการคือ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2542 มีประสิทธิผลในการส่งเสริมผลการเรียนรู้ทางด้านวิชาการและไม่ใช่วิชาการของโรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังจากปรับอิทธิพลของความแตกต่างทางด้านภูมิหลังส่วนตัวของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนออกไปจากการพิจารณาเรียบร้อยแล้ว 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบกับการใช้โมเดล HLM/2L รูปแบบภายในโรงเรียน (Within-school model) บ่งชี้ว่าตัวแปรระดับนักเรียน ได้แก่ ผลการเรียนรู้ในรูปของเกรดเฉลี่ย (GPA) และความเอาใจใส่ต่อการศึกษาล่าเรียนของนักเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญยิ่งต่อการเพิ่มพูนขึ้นในคะแนนผลการเรียนรู้ทั้งสองด้านของนักเรียนทั้งสองระดับชั้น ในขณะที่เพศและเศรษฐฐานะของนักเรียนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางบวก หรือแบบเพิ่มพูนขึ้นในคะแนนผลการเรียนรู้ของนักเรียนเพียงบางด้านและบางระดับชั้น และ 3) ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของโรงเรียนในการส่งเสริมผลการเรียนรู้ต่างด้าน/รายวิชา และต่างระดับชั้น พบว่าความคงเส้นคงวาของประสิทธิผลโรงเรียนในการส่งเสริมผลการเรียนรู้ต่างด้านของนักเรียนในแต่ละระดับชั้นมีระดับค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผลการเรียนรู้ทางด้านวิชาการด้วยกัน นั่นคือความคงเส้นคงวาของประสิทธิผลของโรงเรียนในการส่งเสริมผลการเรียนรู้ทางด้านวิชาการต่างรายวิชา มีระดับสูง ในขณะที่ความคงเส้นคงวา หรือเสถียรภาพของประสิทธิผลโรงเรียนในการส่งเสริมผลการเรียนรู้ในแต่ละด้านของนักเรียน ต่างระดับชั้นมีระดับค่อนข้างต่ำ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชาติชาย พิมพิไสย (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานตามธรรมนูญโรงเรียน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีอยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่สำคัญคือด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ทำเนียบ มหาพรหม (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับ

“ปานกลาง” เรียงลำดับคือ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัย และด้านผลผลิต และ 2) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทุกด้านเรียงลำดับ คือ ด้านบริหารและการจัดการด้านหลักสูตรการสอน ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และด้านบุคลากร

พยอมศรี วรณวนารักษ์ (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางประเด็นที่มี ค่าเฉลี่ยสูง คือ การพัฒนาความเชื่อ ความคิดและพฤติกรรมเพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงานของบุคลากร การสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การเตรียมความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศ การนำ สารสนเทศมากำหนดเกณฑ์ระดับคุณภาพของสถานศึกษา การทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรและของโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจแลเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาและการแสดงความคิดเห็นของชุมชนต่อการจัดการเรียนการสอน 2) ประเด็นที่เป็นปัญหารุนแรง คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ การจัดทำ มาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง เอกสารและสื่อด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไม่เพียงพอและไม่ชัดเจน และ ชุมชนไม่ศักยภาพที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3)

แนวทางในการแก้ปัญหา คือ จัดเอกสารและสื่อด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจนและ เพียงพอ สร้างความตระหนักและจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงตามเวลาที่เหมาะสมในด้านการจัดทำมาตรฐานการศึกษา การจัดข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบ การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และจัดทำโครงการ ที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วัลลี จันทเรนทร์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรของสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีความพึงพอใจต่อปัจจัยต่าง ๆ 5 ปัจจัย คือ ลักษณะงานผู้ร่วมงาน สภาพแวดล้อม สิ่งตอบแทน อยู่ในระดับปานกลางและเรื่องส่วนตัวอยู่ในระดับมาก เมื่อนำปัจจัยต่าง ๆ มาจัดเรียงลำดับความพึงพอใจจากสูงไปหาลำ คือ ความเป็นอยู่ส่วนตัว ผู้ร่วมงาน ลักษณะงาน สภาพแวดล้อม และสิ่งตอบแทน อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการ

ปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยจำแนกตามสถานภาพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ระดับหรือเทียบเท่า และสายงาน แล้วพบว่า แตกต่างกันดังสมมติฐานที่ตั้งไว้

วิรุฬ แสงงาม (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในจังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ซึ่งได้แก่ ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัย ผลผลิต และเพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา สรุปผลการวิจัยว่า 1) ปัจจัยด้านการนำเข้า ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียนและปัจจัยเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียน 2) ปัจจัยด้านกระบวนการ ได้แก่ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการและปัจจัยเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานการศึกษา 3) ปัจจัย ด้านผลผลิต ได้แก่ปัจจัยเกี่ยวกับเอกสาร หลักฐาน หรือร่องรอยการทำงานและปัจจัยเกี่ยวกับผลสรุปการปฏิบัติงาน และ 4) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา ได้แก่การเปลี่ยนแปลงบุคลากรของโรงเรียน สภาพการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับธรรมเนียมโรงเรียน ระบบการตรวจสอบ ระบบการประเมินตนเอง ทักษะในการตรวจสอบและประเมินตนเอง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและความรู้ความเข้าใจแนวทางการประกันคุณภาพ

ยงยุทธ ปรีชากุล (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนมสารคาม สรุปผลวิจัย ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนมสารคาม ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งโดยรวมและเกือบทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนมสารคาม ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งโดยรวมและด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน แตกต่างกัน ส่วนด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ไม่แตกต่างกัน

วิเชียร พันธุ์เครือบุตร (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 สรุปผลวิจัย 1) ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา

12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน 3) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน และ 4) ระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนด้วยการใช้เทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เขตการศึกษา 12 จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

สมเดช ศิทรัพย์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษา ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ สรุปผลวิจัย ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมเมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ เพศ วุฒิทางการศึกษา และหมวดวิชาที่สังกัด พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระ ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ จังหวัดนครสวรรค์ เพศชายมีความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 2 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน และด้านนโยบายและการบริหาร นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีวุฒิทางการศึกษาสูง กว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าข้าราชการครูที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีหรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 1 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ จังหวัดนครสวรรค์ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 8 ด้าน คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านรายได้ นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ข้าราชการครูในโรงเรียน

มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ จังหวัดนครสวรรค์ ที่ดำรงตำแหน่งฝ่าย บริหาร มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ 8 ด้านคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงาน และด้านความมั่นคงในการทำงาน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 5) ข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ จังหวัดนครสวรรค์ ที่สังกัดหมวดวิชาใน สานวิทยาศาสตร์ สายศิลป์ และสายวิชาชีพ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทุกๆ ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สกุล กังวาน ไกล (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สรุปผลวิจัย 1) ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม ด้านงานพัฒนาครู-อาจารย์ และด้านงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านงานจัดการเรียนการสอน และงานส่งเสริมวิชาการอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนสังกัดเอกชน และสังกัดเทศบาล มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม และเกือบทุกรายด้านในระดับมาก ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ใน โรงเรียนสังกัด สปช. ทั้งโดยรวมและเกือบทุกรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 3) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนทั้งสองกลุ่มโรงเรียน (กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2) มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวม และเกือบทุกรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 4) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนตามประเภทกรรมการเป็นผู้บริหาร โรงเรียน พบว่า ประสิทธิภาพทั้งสี่ช่วง (น้อยมาก น้อย มาก และมากที่สุด) มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวม และเกือบทุกรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 5) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการแต่งตั้งโดยการคัดเลือก การสอบ และวิธีอื่น ๆ มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวม และเกือบทุกรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านงานส่งเสริมวิชาการ อยู่ในระดับมาก 6) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวม และเกือบทุกรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง เว้นด้านงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชน โรงเรียนขนาดเล็ก อยู่ในระดับน้อย และ ด้านงานจัดการเรียนการสอนและด้านงานส่งเสริมวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดกลาง อยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและเกือบทุกรายด้าน อยู่ในระดับมาก 7) ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

ในสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนเอกชน และ โรงเรียนเทศบาล ทั้งโดยรวมและทุกรายด้านแตกต่างกัน โดยประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา สูงกว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 8) ประสิทธิภาพ ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ทั้งโดยรวมและทุกรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 9) ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ โรงเรียนที่ผู้บริหารมีประสบการณ์มากที่สุด มาก น้อย และน้อยมาก โดยรวมและด้านงานจัดการเรียนการสอน ด้านงานพัฒนาครู-อาจารย์ แยกต่างหาก ส่วนด้านงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชน และด้านงานส่งเสริมวิชาการ ผู้บริหาร โรงเรียนทุกโรงเรียน ทุกกลุ่มประสบการณ์ มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน 10) ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ โรงเรียนที่ผู้บริหารได้รับการแต่งตั้ง โดยวิธีการคัดเลือก สอบ และวิธีอื่น ๆ ทั้งโดยรวมและเกือบทุกรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านงานบริการทางวิชาการแก่ชุมชน แยกต่างหาก แต่ไม่พบว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารมาจากวิธีใดจะมีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสูงกว่ากัน และ 11) ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งโดยรวม และทุกรายด้านแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

ปัญหา ประเสริฐศรี (2544 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการศึกษาความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรกตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือเพื่อ ศึกษาความพร้อมและเปรียบเทียบความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรกตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามตัวแปร คือ ด้านตำแหน่งหน้าที่ในการบริหารงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงานและขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรกของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่การบริหารงานและวุฒิการศึกษา ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรกไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารที่แตกต่างกันมีความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รุ่งนภา ไชกิจภิญโญ (2544 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ข้อกำหนดมาตรฐาน ISO 9002 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) การดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ทั้ง สามขนาด มีการดำเนินงานสอดคล้องกับข้อกำหนดของมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 และ 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ทั้ง 3 ขนาด พบว่า มีการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สุชิน ศิลธรรม (2544 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการศึกษาความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายใน และศึกษาปัญหาและแนวทาง แก้ไขเกี่ยวกับความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แนวคิดในขั้นเตรียมการตรวจสอบทบทวนของกรมสามัญศึกษา ในการประเมินคุณภาพภายในของโรงเรียน 5 ด้าน คือ 1) การตั้งคณะกรรมการประเมิน 2) การประชุมวางแผน กำหนดการ ตรวจสอบทบทวน 3) การจัดทำคู่มือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล 4) การกำหนด ตารางการปฏิบัติงานตรวจสอบทบทวน และ 5) การชี้แจงผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อรับการประเมิน ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน 2) ปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมในการประเมินคุณภาพภายในทุกด้านอยู่ในระดับน้อย และ 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาคาดำเนินการอยู่ในระดับมาก ทุกรายการ

อดุลย์ ภัคดีเต็ล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาและเปรียบเทียบการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 203 โรงเรียน การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนประถมศึกษา มีการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านผลผลิต (คุณภาพนักเรียน) ด้านกระบวนการ (การเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน) ด้านปัจจัย (วัสดุ ครุภัณฑ์) อยู่ในระดับ มาก 2) โรงเรียนประถมศึกษาที่มี

ขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการดำเนินงานต่างกันและเมื่อแยกแต่ละด้านพบว่า แตกต่างกันตามขนาดโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่กับ โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) โรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านผลผลิต(คุณภาพนักเรียน) คือ ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของนักเรียนและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของนักเรียน ด้านกระบวนการ(การเรียนการสอนและการบริหารโรงเรียน) พบว่า การเรียนการสอน คือ ขาดการวางแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่นและการสอนให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การบริหารโรงเรียน คือ ขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและขาดการพัฒนาบุคลากร ด้านปัจจัย(วัสดุ ครุภัณฑ์) คือ ขาดงบประมาณสนับสนุน ไม่มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการกิจกรรมมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ โรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชน ไม่เข้าใจการประกัน คุณภาพการศึกษา

ประเทือง สนิททรัพย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนและครูในการประเมินตนเองเพื่อรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร โรงเรียนและครู โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่ จำนวน 310 คน จากโรงเรียน 23 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามชนิด ส้ารวจรายการ และมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการประเมินตนเอง เพื่อรับการประเมินคุณภาพการศึกษา ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ด้าน คือ ความเข้าใจด้านวัตถุประสงค์ของการประเมินตนเอง องค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินตนเองของโรงเรียนและการแต่งตั้งคณะกรรมการ ขั้นตอนการประเมินตนเอง การใช้ประโยชน์ของการประเมินตนเอง และการรายงานผลการประเมินตนเอง

สินีนุช เสนิงศ์ ณ อรุชยา (2545 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยเครือข่ายภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในวิทยาลัย เครือข่ายภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 2) เพื่อศึกษาปัจจัย

ส่วนบุคคล ปัจจัยด้านลักษณะงานประกันคุณภาพภายใน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ประกันคุณภาพ ภายใน ที่มีผลต่อความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในวิทยาลัยเครือข่ายภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สรุปผลการวิจัยว่า อาจารย์มีความ พึงพอใจต่อการดำเนินการประกันคุณภาพ โดยภาพรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอาจารย์มีความพึงพอใจในด้านการเตรียมการและด้านการรายงานอยู่ในระดับมาก ด้านการ ดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการดำเนินการประกัน คุณภาพของอาจารย์ มี 5 ตัวแปร โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงบวก ได้แก่ การควบคุมการ ดำเนินการประกันคุณภาพ ผลตอบแทนจากการดำเนินการประกันคุณภาพ ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในการดำเนินการประกันคุณภาพ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพในการดำเนินการ ประกันคุณภาพ ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงลบ ได้แก่ การใช้ทักษะและความสามารถที่หลากหลายในการ ดำเนินการประกันคุณภาพ โดย ตัวแปรทั้ง 5 นี้สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจของอาจารย์ใน การดำเนินการประกันคุณภาพได้ ร้อยละ 67.40

กชกร เบ้าสุวรรณ (2543 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูต่อพฤติกรรมผู้นำ ของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารที่มี ตำแหน่งเป็นครูใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่า ระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพครูมาสูงกว่า 10 ปี บริหารงานในโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 501-1,500 คน 2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี วุฒิทางการ ศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพครูสูงกว่า 10 ปี ได้รับเงินเดือนเท่ากับระดับวุฒิทางการศึกษา ที่ทางราชการกำหนด โดยทำหน้าที่เป็นครูประจำชั้นและร่วมทำกิจกรรมอื่นของโรงเรียน โดย ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 501-1,500 คน 3) ผู้บริหารส่วนใหญ่แสดงพฤติ กรรมการบริหารแบบกึ่งสัมพันธ์ในระดับสม่ำเสมอและบ่อยครั้ง ยกเว้นเรื่องการแก้ปัญหาความ ขัดแย้งของครูด้วยการชี้ความผิดไปที่คนใดคนหนึ่ง ดำเนินผลงานที่บกพร่องของครูมากกว่าที่จะ แนะนำวิธีแก้ไข และตระหนักอยู่เสมอว่าความสำเร็จของงานขึ้นอยู่กับตนเองที่ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ เคยปฏิบัติเลย 4) ผู้บริหารส่วนใหญ่แสดงพฤติกรรมการบริหารแบบมิตรสัมพันธ์ ในระดับสม่ำเสมอ และบ่อยครั้ง ยกเว้นเรื่องทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกได้ว่าด้วยโอกาสในการแสดงความ คิดเห็นและการชอบทำงานตามลำพังที่ผู้บริหารไม่เคยปฏิบัติเลยเป็นส่วนใหญ่ 5) ครูผู้สอนส่วน ใหญ่มีความพึงพอใจต่อ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารแบบกึ่งสัมพันธ์ในระดับมากถึงมาก ที่สุด ยกเว้นบางเรื่องที่มีความ พึงพอใจน้อยที่สุด คือ เรื่องที่ผู้บริหารแก้ปัญหาการขัดแย้ง ของครูด้วยการชี้ความผิดไปที่คนใดคนหนึ่งโดยไม่ฟังเหตุผล การดำเนินผลงานของครูมากกว่าจะ แนะนำวิธีแก้ไขหรือมักพูดว่าตัวเองต้องเหนื่อยยากงานโรงเรียนจึงจะสำเร็จ และ 6) ครูผู้สอนส่วน

ใหญ่มีความพึงพอใจต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารแบบมิตรสัมพันธ์ในระดับมากถึงมากที่สุด ยกเว้นผู้บริหารชอบทำงานตามลำพังโดยไม่สังสรรค์กับครู และครูรู้สึกด้อยโอกาสในการแสดงความคิดเห็นที่มีระดับความพึงพอใจน้อย ที่สุด

สิริเกรียงไกร ธรรมโชติ (2546 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นผู้นำแบบกิจสัมพันธ์สูงและมิตรสัมพันธ์สูง 2) ความพึงพอใจในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดฉะเชิงเทราโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 3) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดฉะเชิงเทรา มีความสัมพันธ์เชิงบวกและพฤติกรรมผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานสูงกว่าพฤติกรรมผู้นำแบบกิจสัมพันธ์

วราภรณ์ บุญเจียม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้ ผลจากการศึกษาสภาพการใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงแนวคิดเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงแนวคิดอย่างครบถ้วน ร้อยละ 70.75 ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงแนวคิดเพียงบางส่วน ร้อยละ 23.81 และไม่ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงแนวคิด ร้อยละ 5.44 แสดงว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ผลการประเมินภายนอก และได้ใช้ผลนั้นในเชิงแนวคิด เพื่อทำความเข้าใจสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษา ผลจากการศึกษาสภาพการใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงตรวจสอบยืนยันเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงตรวจสอบยืนยันอย่างครบถ้วน ร้อยละ 73.47 ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงตรวจสอบยืนยันเพียงบางส่วน ร้อยละ 19.73 และไม่ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงตรวจสอบยืนยัน ร้อยละ 6.80 แสดงว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ผลการประเมิน ภายนอกในเชิงตรวจสอบยืนยัน เพื่อเป็นเหตุยืนยันผลการตัดสินใจของสถานศึกษาหรือผู้มีอำนาจและสร้างความมั่นใจให้แก่สถานศึกษาในการจัดการศึกษาที่ผ่านมา ผลจากการศึกษาสภาพการใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงสัญลักษณ์เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงสัญลักษณ์อย่างครบถ้วน ร้อยละ 71.43 ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงสัญลักษณ์เพียงบางส่วน ร้อยละ 22.45 และไม่ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงสัญลักษณ์ ร้อยละ 6.12 แสดงว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่

ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงสัญลักษณ์ เพื่อเป็นเครื่องช่วยในการกำกับควบคุมและเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการบริหารของสถานศึกษาเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและมุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ผลจากการศึกษาสภาพการใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงปฏิบัติเพียงบางส่วน ร้อยละ 54.42 และใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงปฏิบัติอย่างครบถ้วน ร้อยละ 35.37 ไม่ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงปฏิบัติ ร้อยละ 10.20 แสดงว่าสถานศึกษา ส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็นการลงมือปฏิบัติงานจัดการเรียนการสอนและบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรกมีการใช้ผลการประเมินภายนอกอย่างครบถ้วนมากที่สุด และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวแปรสถานศึกษาที่มีผลการประเมินภายนอกในระดับควรปรับปรุง มีอิทธิพลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกทั้ง 4 รูปแบบอย่างครบถ้วนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่ามากที่สุด แสดงว่า สถานศึกษาที่มีผลการประเมินภายนอกในระดับควรปรับปรุงเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาใช้ผลการประเมินภายนอกเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักการและเป้าหมายของการประเมินคุณภาพภายนอกที่จะช่วยเสนอแนะแนวทางพัฒนาคุณภาพแก่สถานศึกษา

ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่เอื้อต่อคุณภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามระบบการประเมินคุณภาพภายนอก วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อคุณภาพของสถานศึกษาและสร้างสมการพยากรณ์คุณภาพของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามระบบการประเมินคุณภาพภายนอกโดยการศึกษาตามสภาพการณ์ที่เป็นจริงจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มกรณีศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อคุณภาพของสถานศึกษาเชิงคุณภาพมีความแตกต่างกันค่อนข้างชัดเจน ส่วนปัจจัยที่เอื้อต่อคุณภาพของสถานศึกษาเชิงปริมาณ พบว่ามีปัจจัยหรือตัวแปรอิสระ 6 ตัวแปรที่เอื้อต่อคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ การดูแลและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยผู้ปกครอง สภาพทางกายภาพของสถานศึกษา สภาพของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการพิเศษ การจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ การนิเทศภายในของสถานศึกษา และกลยุทธ์ในการแบ่งภาระงานของสถานศึกษา

เจลิยว พุ่มฉัตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวัดมาบพระจันทร์(รัฐบำรุงประชาวิทยา)ผลการศึกษา พบว่า 1) การสร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร

ทางการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากขึ้น

2) กำหนดความต้องการร่วมกัน รวบรวมข้อมูล เพื่อการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย/ข้อจำกัดของสถานศึกษา รวบรวมข้อมูลสารสนเทศใช้ตัดสินใจในการบริหารจัดการ

3) การวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดจุดพัฒนา และการวางแผนปฏิบัติการ สถานศึกษาได้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา/แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปีและแผนนิเทศภายในเพื่อกำกับติดตาม

4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาได้แต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ได้ดำเนินการตามแผน และมีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีการตรวจสอบและการทบทวนความเหมาะสมของวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์การเรียนรู้กับมาตรฐานหลักสูตร ระดับความสำเร็จ กระบวนการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วม

6) การประเมินตนเองของสถานศึกษามีการประเมินตนเอง ระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา ผลการประเมินอยู่ระดับดีและดีมาก ทุกมาตรฐาน

7) การเขียนรายงานคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาการเขียนรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เสนอรายงานคุณภาพการศึกษาและจัดประชาสัมพันธ์ให้้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้รับทราบ

8) การเผยแพร่ผลงานของสถานศึกษา สถานศึกษามีผลงานด้านงานวิชาการ การบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพ และมีการเผยแพร่ผลงานต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานการศึกษาและสาธารณชน

9) การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพปัจจัยและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในเพื่อวางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครู ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง กกับการจัดการศึกษาที่มีความพึงพอใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นิตยา ทศนะ และคณะ (2549 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจและความต้องการต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาคความพึงพอใจและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจและความต้องการต่อการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มโดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 สำหรับกลุ่มนโยบายและแผนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความพึงพอใจและความต้องการปฏิบัติงานโดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า การศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มอำนวยการ (งานบริหารทั่วไป) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ 4) การเปรียบเทียบความต้องการต่อการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณารายกลุ่ม พบว่า ความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มส่งเสริม ประสิทธิภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

มะลิวัน ศรีโคตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การนำผลการประเมินภายนอกและข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการนำผลการประเมินภายนอกและข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู และเปรียบเทียบการนำผลการประเมินภายนอกและข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีการนำผลการประเมินภายนอกและข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนอยู่ในระดับมากเมื่อเปรียบเทียบระดับการนำผลการประเมิน ภายนอกและข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่า ตำแหน่งต่างกันมีระดับการนำไปใช้แตกต่างกัน สำหรับประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกันมีระดับการนำไปใช้ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนตามตัวแปรต่าง ๆ พบว่า ตำแหน่งต่างกันมีระดับการนำไปใช้แตกต่างกัน สำหรับประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับการนำไปใช้ไม่แตกต่างกัน

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ในการศึกษาความพึงพอใจของครูและผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

บุซซี่ (Buzzi) (ศรีเพชร จันทร์ส่องศรี. 2548 : 50) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของโรงเรียนกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ในรัฐคอนเนคติกัต โดยใช้แบบสอบถามกับครูใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐคอนเนคติกัต ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน

ทิกแลนค์ (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. 2540 : 90 ; อ้างอิงจาก Teigland. 1993. **A Study of The Beliefs for Total Quality Management Compating Superintendents. Board Member. And Classroom Teachers In Iowa Schools.**) ได้วิจัยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเชื่อของประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่อง TQM พบว่า มีข้อความที่เป็นความเชื่อที่ได้จากการประเมินและเปรียบเทียบความเชื่อของนักการศึกษาเกี่ยวกับหลักการบริหาร 14 ข้อของเดมมิ่ง ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาได้ หลักการบริหารของ เดมมิ่ง ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาได้ หลักการของเดมมิ่ง ที่พบว่านำไปใช้ในทางการศึกษา ได้แก่ การใช้การกำหนดเป้าหมายและคำขวัญ การใช้การทดสอบระดับผลการเรียน การใช้การประเมินทางสถิติ และการประเมินบุคลากร โดยใช้ระบบคุณธรรม

ริกส์บาย (Rigsby) (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. 2540 : 91) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมุ่งคุณภาพทั้งองค์การและวัฒนธรรมของรูปแบบโรงเรียนประถมศึกษา กรณีศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอรูปแบบ TQM ให้กับโรงเรียนประถมศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับประเด็นด้านวัฒนธรรม 12 ประการ คือ 1) ความผูกพันทางสัญลักษณ์ต่อคุณภาพ 2) การตัดสินใจ 3) องค์กรของครูและนักเรียน 4) ความคิดเชิงระบบ 5) จุดเน้นในเรื่องการอ่านออกเขียนได้ 6) การศึกษาผู้ใหญ่ 7) การทำงานเป็นทีม 8) การใช้เทคโนโลยี 9) การใช้ประโยชน์จากกระบวนการและเครื่องมือคุณภาพ 10) การฝึกสอน 11) บรรยากาศ 12) ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการทั้งภายในและภายนอก รูปแบบที่ใช้คือ “The Organization Energy System (ODES)” ผลการวิจัยพบว่า การมีพันธะผูกพันอย่างเหนียวแน่น (Strong Commitment) จะสนับสนุนให้วัฒนธรรมคุณภาพยังคงมีอยู่ทั้งในระดับอำเภอและโรงเรียน กระบวนการของ โรงเรียนจะมีผลอย่างมากต่อการพัฒนา ลักษณะทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นว่าน่าเชื่อถือมาก คือ การบริหารแบบร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) วัฒนธรรมของการทำงานที่ปรากฏอีกอย่างหนึ่งคือ การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

เซง (Chen. 1998 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง An Internal Evaluation Model for University Continuing Education Credit Programs จุดประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินภายในสำหรับโปรแกรมทางการศึกษา ที่ต่อเนื่องของมหาวิทยาลัย คำถาม 3 คำถามก็คือ 1) อะไรคือโปรแกรมพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการประเมินการศึกษาที่ต่อเนื่อง 2) อะไรคือขั้นตอนการประเมินภายในสำหรับ โปรแกรมที่น่าเชื่อถือของการศึกษาต่อเนื่องในระดับมหาวิทยาลัย 3) อะไรคือแนวทางของกระบวนการสำหรับโปรแกรมการประเมินการศึกษาต่อเนื่องระดับมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการประเมินภายใน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

การประเมินแผนงาน การประเมินการปฏิบัติงาน การประเมินการตรวจสอบ และเสนอ ส่วนประกอบพื้นฐานของโปรแกรม 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักสูตร และด้านสภาพแวดล้อม

ด้านการสอนซึ่งถูกประเมินเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของรูปแบบ มี 5 ส่วนที่จะต้อง ถูกตรวจสอบ คือ 1) วิธีสอน (Teaching methods) 2) สื่ออุปกรณ์ทางการสอน (Instructional materials) 3) การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน (Communication) 4) ระบบการถ่ายโอน (Delivery system) 5) สภาพโดยรวมทั้งหมด (Overall) ซึ่งจะถูกแยกระหว่างผู้สอนกับเครื่องมือในการสำรวจ ของเด็กนักเรียน การสำรวจประกอบด้วยการสำรวจประชากร Likert – scale และ open – ended items โดยส่งแบบสอบถามไปที่ผู้สอนและนักเรียนที่ Iowa Communication Network (ICN) ที่ มหาวิทยาลัยไอโอวา ปรากฏว่าทั้งนักเรียนและผู้สอนมีความสนใจมาก แต่นักเรียนมีคุณภาพด้านการ สื่อสารต่ำกว่าผู้สอน ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้คำแนะนำที่ดีมากเกี่ยวกับโปรแกรมในด้านต่าง ๆ รูปแบบการประเมินแบบใหม่ การประเมินแบบสอบถามและคำแนะนำของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ 5 องค์ประกอบของการสอนจะเป็นหัวใจของ การศึกษาครั้งนี้ ผู้สอนและนักเรียนมี ความชื่นชอบต่อระบบการถ่ายโอน (Delivery system) แต่ อย่งไรก็ตาม ก็ยังมีน้อยกว่า 4 ส่วนประกอบ ที่เหลือนักเรียนมีความเข้าใจการติดต่อสื่อสาร ระหว่างกัน (Communication) น้อยกว่าผู้สอน ปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนไม่ใช่ตัวทำนายที่ดีเกี่ยวกับ การตอบสนอง ใน 5 องค์ประกอบของการสอน

8. สรุปประเด็นสู่กรอบความคิดในการวิจัย

จากการศึกษา ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สามารถสรุปเป็นกรอบ ความคิดในการวิจัยการศึกษาความพึงพอใจของครูและผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิผลการ ประกันคุณภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานผู้เรียน มาตรฐานครู และมาตรฐานผู้บริหาร โดยศึกษาจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการ ประกันคุณภาพการศึกษาได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา